

FORVALTNINGSREVISJON FOR KONTROLLUTVALGET I FROLAND KOMMUNE

SAKSBEHANDLING OG KOMPETANSE I BARNEVERNET

AUST-AGDER REVISJON IKS, AUGUST 2019

1. INNLEDNING, FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	1
1.1. INNLEDNING	1
1.2. BAKGRUNN OG FORMÅL	2
1.3. BARNEVERNETS ANSVARSMYNDIGHETER	3
2. METODISK GJENNOMFØRING	4
3. PROBLEMSTILLINGER	6
3.1. SAKSBEHANDLING FRA MELDING TIL VEDTAK	6
3.1.1. REVISJONSKRITERIER	6
3.1.2. FAKTA	10
3.1.3. REVISORS VURDERINGER OG KONKLUSJON	20
3.2. TILSYN MED BARN I FOSTERHJEM	22
3.2.1. REVISJONSKRITERIER	22
3.2.2. FAKTA	24
3.2.3. REVISORS VURDERINGER OG KONKLUSJON	28
3.3. KOMPETANSE, OPPLÆRING OG SAMHANDLING	29
3.3.1. REVISJONSKRITERIER	29
3.3.2. FAKTA	31
3.3.3. REVISORS VURDERINGER OG KONKLUSJON	36
4. REVISJONENS AVSLUTTENDE KONKLUSJON OG ANBEFALINGER	38
4.1 RÅDMANNENS KOMMENTAR	40
5. LITTERATUR	41
6. VEDLEGG	42
VEDLEGG 1 – INTERVJUGUIDE	42
VEDLEGG 2 – SJEKKLISTE VED GJENNOMGANG AV ENKELTSAKER	44
VEDLEGG 3 – GANGEN I EN BARNEVERNSSAK	45

Saksbehandling og kompetanse i barnevernet

Problemstillinger

1. Utøver barneverntjenesten i Froland kommune tilfredsstillende saksbehandling i henhold til formelle krav, i prosessen fra bekymringsmelding til vedtak?
2. Gjennomfører barneverntjenesten tilsyn med barn i fosterhjem i henhold til kravene i barnevernloven?
3. Hvordan jobber barneverntjenesten for å sikre kompetanse og nødvendig opplæring? Og har man etablert rutiner for samhandling med andre aktører?

Revisjonskriterier

- Barnevernloven kap. 4 og kap. 6 regulerer spesielt barneverntjenestens rettigheter og plikter, samt formelle krav til saksbehandling. Barnevernet må i tillegg følge forvaltningsrettslige prinsipper etter forvaltningsloven og offentlighetsloven
- Barnets synspunkt skal tillegges vekt, og det skal fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert og hvilken vekt barnets mening er tillagt
- Barneverntjenesten har både et oppfølgingsansvar og tilsynsansvar ifbm. fosterhjem, samt tilrettelegge for samvær med søsken og veiledning av foreldre
- Kommunen har ansvar for å utøve en forsvarlig tjeneste og sikre nødvendig opplæring, men ingen øvrige formelle kompetansekrav til ansatte i barneverntjenesten
- Barnevernloven stiller krav til at det skal samarbeides med andre sektorer og forvaltningsnivåer

Funn og vurderinger

- Barneverntjenesten har etter revisjonens vurdering utarbeidet et tilfredsstillende skriftlig rammeverk, innenfor både saksbehandling fra melding til vedtak, samt ansvaret knyttet til fosterhjem. Dokumentasjonen, ved maler, rutiner, håndbøker etc., fremstår for revisjonen som detaljert og godt etablert blant de ansatte.
- En bevissthet rundt etterlevelse av formelle krav og bestemmelser i saksbehandlingen, hvor revisjonen gjennom intervjuer og gjennomgang av enkeltsaker registrerer at frister og krav i både barnevernloven og forvaltningsrettslige prinsipper i all hovedsak er overholdt. I de tilfeller der lovkrav og frister ikke er overholdt, er det etter revisjonens oppfatning grundige vurderinger og begrunnelser omkring årsak til dette.
- Barneverntjenesten har en organisering og arbeidsform som revisjonen mener gir et positivt bidrag til kvalitetssikring av arbeidet, både gjennom evalueringer underveis, hyppig faglig møtevirkosomhet internt samtidig som de i saker ofte er to saksbehandlere, en ansvarlig og en «co». Dette mener revisjonen bidrar til en forutsigbar tjeneste med faglig forankrede vurderinger i den enkelte sak.
- Ved gjennomgang av enkeltsaker var det flere tilfeller barnets synspunkt og vektlegging av barnets mening, ikke fremgikk av saksdokumentene. Revisjonen mener barneverntjenesten har forbedringspotensiale knyttet til å skriftliggjøre de vurderinger som gjøres, hvor det i vedtaket skal fremgå tydelig barnets synspunkter og hensyn i saken iht. kravet i barnevernloven.
- Barneverntjenesten i Froland har på et overordnet nivå et høyt fokus på kompetanseheving og faglig utvikling blant sine ansatte. Til tross for å være en mindre barneverntjeneste som jobber etter generalistmodellen, fremstår den opplevde kompetansen som sammensatt og variert, med mye erfaring og ulike spesialiserte områder hos den enkelte ansatte. Revisjonen bemerker likevel viktigheten av at ledelsen både i kommunen og i tjenesten er bevisste på den sårbarheten som ligger i å være en liten barneverntjeneste.
- Det bemerkes at nærmest samtlige ansatte beskriver en mangelfull opplæring på de siste tilsettingene, hvor rutiner ikke har vært på plass. Revisjonen mener det her er viktig at det utarbeides rutiner og systemer i forbindelse med opplæring, slik at tjenesten er kapable til å gi en god opplæring ved nytilsetting.
- Revisjonen finner det positivt at barneverntjenesten er delaktige i en rekke ulike samarbeidsforumer, med ulike aktører som alle arbeider med barn og ungdom. Revisjonen vil likevel poengtere viktigheten av å kontinuerlig fokusere på et godt samarbeid spesielt med barnehage, skole, politi m.m., Revisjonen stiller spørsmålsteget ved at barneverntjenesten kun mottok én bekymringsmelding fra skolen i 2018.

Anbefalinger

- Revisjonen anbefaler at barneverntjenesten iverksetter tiltak for å overholde bestemmelsene i barnevernloven om at det skal fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert og hvilken vekt barnets mening er tillagt
- Revisjonen anbefaler at det det iverksettes et arbeid for å sikre tilstrekkelig opplæring og kompetanse ved nytilsettinger
- Revisjonen anbefaler at barneverntjenesten igangsetter et arbeid for å etablere et mer formalisert og velfungerende samarbeid med skole, for å sikre god dialog og forsvarlige rutiner

1. INNLEDNING, FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

1.1. INNLEDNING

Hovedoppgaven til barnevernet er å sikre at alle barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp til rett tid. Barnevernlovens formål er å bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse, og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.¹

Froland kommune er etter barnevernloven ansvarlig for å utføre de oppgaver etter loven som ikke er lagt til et statlig organ, gjennom en administrasjon med tilhørende leder som skal ha ansvaret for de oppgaver som følger av loven, jf. bvl. § 2-1 ledd 1 og 4. Dette innebærer at Froland kommune skal ha en lovpålagt administrativ barneverntjeneste som skal utføre det daglige løpende arbeidet, herunder gi råd og veiledning, treffe vedtak iht. loven, forbedre saker for behandling i fylkesnemnda samt iverksette og følge opp tiltak, jf. bvl. § 2-1 ledd 5. De har videre ansvaret for forebyggende arbeid, utrede saker og gjennomføre undersøkelser, hjelpetiltak i hjemmet, oppfølging av barn plassert utenfor hjemmet samt godkjenning av fosterhjem.²

Barnevernet i Froland kommune er organisert under virksomhet for Barn og Helse som er samlet under Familiens Hus bestående av kommunale barnehager, barnehagekontoret, helsestasjon og barneverntjenesten. Barneverntjenesten i Froland kommune består av syv ansatte; én barnevernleder, fem barnevernkonsulenter og én miljøarbeider som bistår familier med praktisk hjelp og veiledning.³

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) deler en barnevernssak inn i fire ulike faser: Bekymringsmelding, undersøkelse, tiltak og oppfølging. Denne forvaltningsrevisjonen har til hensikt å se nærmere på saksbehandlingen knyttet til barnevernssaker, fra det tidspunkt hvor barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding. Prosjektet vil videre forsøke å se på rutiner knyttet til barnevernets oppfølging av barn utenfor hjemmet, samt kommunens sikring av kompetanse og opplæring blant de ansatte i barneverntjenesten.

Forvaltningsrevisjonsprosjektet «Saksbehandling og kompetanse i barnevernet» ble bestilt gjennom kontrollutvalgets behandling av prosjektplan for arbeidet 25.02.2019 (sak 2/19), med bakgrunn i overordnet analyse (2015-2016) og plan for forvaltningsrevisjon⁴. Revisjonens funn og anbefalinger er utledet gjennom både dokumentanalyse, intervjuer og gjennomgang av enkeltsaker, vurdert opp mot rapportens revisjonskriterier. Prosjektet er for øvrig gjennomført etter gjeldende standard for forvaltningsrevisjon.⁵

¹ LOV-1992-07-17-100 Lov om barneverntjenester (Barnevernloven) Heretter forkortet bvl.

² https://www.bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Organisering_og_oppgaver/

³ Froland kommunes hjemmesider

⁴ Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019. Vedtatt av Froland kontrollutvalg 04.04.2016 (sak 8/16)

⁵ RKS 001 Standard for forvaltningsrevisjon. Fastsatt av NKRFs styre 1. februar 2011

1.2. BAKGRUNN OG FORMÅL

Forvaltningsrevisjonen knyttet til barneverntjenesten i Froland kommune ble bestilt av kontrollutvalget 19.11.2018 (sak 23/18), i tråd med vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon. Bakgrunnen for bestillingen er vurderingene i Overordnet analyse (2015-2016) som blant annet peker på at Froland har en høy andel barn med barneverntiltak. Analysen peker i tillegg på at barnevernet er avhengig av en kompetent bemanning for å opprettholde et forsvarlig tjenestetilbud. Med en slik sårbar gruppe som omfattes av barneverntjenesten, mener revisjonen det knytter seg stor risiko til konsekvenser ved avvik i tjenesten, og anser det derfor som vesentlig å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på barneverntjenesten.

Formålet med forvaltningsrevisjonsprosjektet vil i henhold til kontrollutvalgets bestilling, ha til hensikt å se på hvordan barneverntjenesten er organisert med fokus på hvordan saksbehandling og oppfølging foregår. Det vil herunder være formålstjenlig å gjennomgå saksbehandlingen i prosessen fra barnevernet mottar bekymringsmelding, undersøkelse og frem til vedtak. Det vil følgelig være hensiktsmessig å se på hvordan beslutningsprosesser, dokumentasjon i enkeltsaker, hensynet til barnets versjon foregår, samt etterlevelse av saksbehandlingsregler for øvrig. Formålet vil videre være å se på hvordan barneverntjenesten arbeider med oppfølging og tilsyn med fosterhjem, da kommunen etter barnevernloven er pliktig til å føre tilsyn med ethvert barn i fosterhjem.

Kompetanse i barneverntjenesten er avgjørende for å sikre faglig gode tjenester. Etter barnevernloven er kommunen ansvarlig for å sikre nødvendig opplæring av barnevernets personell, og alle ansatte er forpliktet til å delta i opplæring som anses nødvendig for å vedlikeholde deres kvalifikasjoner, jf. bvl. § 2-1 siste ledd. Prosjektet vil derfor undersøke hvordan barneverntjenesten i Froland jobber med å sikre god og tilstrekkelig kompetanse for å ivareta en forsvarlig tjeneste, samt hvorvidt barnevernet har etablert rutiner for samhandling med andre aktører.

Prosjektplan for arbeidet ble behandlet i kontrollutvalgsmøte 25.02.2019 (sak 2/19), hvor det ble vedtatt tre problemstillinger:

- 1) *Utøver barneverntjenesten i Froland kommune tilfredsstillende saksbehandling i henhold til formelle krav, i prosessen fra bekymringsmelding til vedtak?*
- 2) *Gjennomfører barneverntjenesten tilsyn med barn i fosterhjem i henhold til kravene i barnevernloven?*
- 3) *Hvordan jobber barneverntjenesten for å sikre kompetanse og nødvendig opplæring? Og har man etablert rutiner for samhandling med andre aktører?*

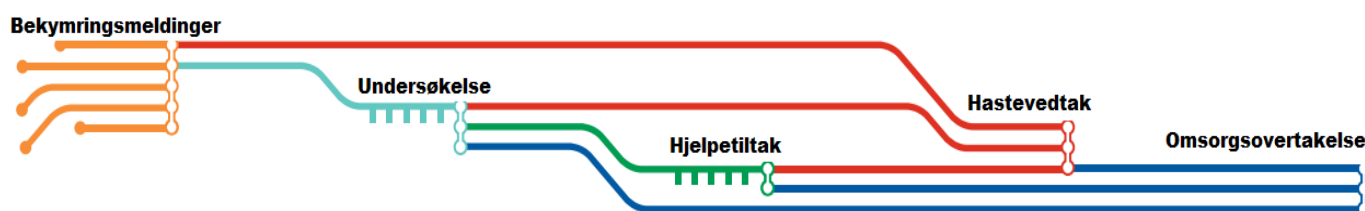
1.3. BARNEVERNETS ANSVARSMYNDIGHETER

Barnevernet er i hovedsak delt mellom statlig og kommunalt nivå (hhv. Bufetat og barneverntjenesten). Det statlige barnevernet *Bufetat* består av fem regionale barnevernmyndigheter, og har ansvaret for godkjenning, etablering og drift av institusjoner, opplæring og veiledning av fosterhjem samt å bistå barneverntjenesten i kommunen med plassering av barn utenfor hjemmet. *Bufdir* utgjør fagdirektoratet og sentral barnevernmyndighet, og har blant annet ansvar for lovtolkninger, utarbeidelse av faglige veiledere og retningslinjer m.m.

Det er i tillegg 12 *fylkesnemnder for barnevern og sosiale saker* i Norge, et domstollignende forvaltningsorgan som har avgjørelsesmyndighet i blant annet saker om omsorgsovertakelse av barn og om tvangsinngrep ved alvorlige atferdsvansker hos ungdom. *Fylkesmannen* har ansvar for å føre tilsyn med den kommunale barnevernvirksomheten og utgjør klageinstans for enkeltvedtak. Fylkesmannen skal i tillegg føre tilsyn med at barn på barneverninstitusjoner får forsvarlig omsorg og god behandling.⁶

Etter barnevernloven § 2-1 er kommunen ansvarlig for å utføre de oppgaver etter loven som ikke er lagt til et statlig organ, i form av en administrativ organisering som skal utgjøre *kommunens barneverntjeneste*. Barneverntjenesten skal yte tjenester og tiltak etter barnevernloven til alle som oppholder seg i kommunen, i hovedsak overfor barn under 18 år, jf. bvl. §§ 8-1 og 1-3. Kommunen har ansvaret for å følge nøye med i de forhold barn lever under, og har ansvar for å finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer, jf. § 3-1. Av barnevernlovens kapittel 4 fremgår en del av barneverntjenestens oppgaver og ansvar, hvor de blant annet har ansvaret for: forebyggende arbeid, å utrede saker og gjennomføre undersøkelse, hjelpetiltak i hjemmet, vedtak om plassering av barn utenfor hjemmet (frivillige tiltak) eller å fremme sak for fylkesnemnda (tvangstiltak), oppfølging av barn plassert utenfor hjemmet samt godkjenning av fosterhjem.

Av figuren nedenfor fremgår hvordan saksgangen i en barnevernssak er⁷:

⁶ https://www.bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Organisering_og_oppgaver/

⁷ Statens helsetilsyn – tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene. *Det å reise vasker øynene – Gjennomgang av 106 barnevernssaker*. Januar 2019

2. METODISK GJENNOMFØRING

Prosjektets metodiske fremgangsmåte har basert seg på en sammensatt datainnsamling gjennom flere ulike tilnærminger innen kvalitativ metode. Arbeidet med forvaltningsrevisjonen har i hovedsak foregått i perioden mars – august 2019, og blitt gjennomført av forvaltningsrevisor Stine Norrøne Beck og Camilla N. Eriksrud, med Kristian Fjellheim Bakke som ansvarlig forvaltningsrevisor.

Revisjonen startet innledningsvis i prosjektet med et oppstartsmøte med enhetsleder for Familiens Hus (revisjonens kontaktperson) samt barnevernleder i Froland kommune, som en informativ og innledende samtale slik at revisjonen kunne danne seg et bilde av hvordan barneverntjenesten er organisert. Det ble videre avholdt et nytt møte, da mellom revisjonen, barnevernleder og nestleder, hvor det ble gjennomgått store mengder dokumentasjon som revisjonen i møtet ble overlevert.

Dokumentanalyse

Dokumentasjonen som ble overlevert var knyttet til enhetens rutiner for saksbehandling, maler, rutinebeskrivelser, håndbøker, praktiske arbeidsverktøy, internkontrollsystem, opplæringsmateriale, kompetanseprogram, fosterhjemsrutiner med mer. Det ble i tillegg lagt ved flere faktiske eksempler på utfylte samtaler, referater, meldinger og lignende, fra nylige saker barneverntjenesten har jobbet med. Dette ga revisjonen et nyttig helhetsbilde ved å se hvordan de forelagte rutineene blir anvendt i praksis. Dokumentasjonen i sin helhet har videre vært et nyttig bidrag til revisjonens helhetsforståelse av barneverntjenesten, og dannet grunnlag for rapportens vurderinger og konklusjoner.

Intervjuer

Revisjonen har totalt i prosjektet gjennomført 6 intervjuer og samtaler med informanter, i tillegg til oppstartsmøte med virksomhetsleder og barnevernleder samt et møte knyttet til gjennomgang av dokumentasjon. Det ble avholdt semi-strukturerte intervjuer med felles utarbeidet intervjuguide for de seks informantene, som utgjør *alle* saksbehandlere som arbeider i barneverntjenesten i Froland kommune.

Gjennomgang av enkeltsaker

For å på best mulig måte kunne undersøke hvorvidt barneverntjenesten driver tilfredsstillende saksbehandling, ba revisjonen om full tilgang til barneverntjenestens saksbehandlingssystem for en gjennomgang av enkeltsaker. Revisjonen tilbrakte en hel arbeidsdag hos barneverntjenesten, med full tilgang til tjenestens saksbehandlingssystem *Familia*. Det ble i forkant av møtet bedt om en liste over saksnummer til de 20 siste sakene hvor barneverntjenesten har fattet vedtak. Da ett av punktene på listen ved en feil ikke var fattet vedtak på enda, gjennomgikk revisjonen totalt 19 enkeltsaker.

Revisjonen utarbeidet en sjekklister basert på de bestemmelser knyttet til saksbehandling som følger av barnevernloven og forvaltningsloven. Sjekklisten følger av vedlegg 2.

Validitet og reliabilitet

Vurderingen av det metodiske arbeidets validitet og reliabilitet, handler om å belyse dataenes troverdighet og gyldighet. Validiteten handler om hvorvidt de innsamlede dataene er aktuelle for å besvare problemstillingene, og om revisjonens funn er autoritative og representative i forhold til fenomenet som er undersøkt. Dokumentene som er analysert for å besvare problemstillingene har vært offentlig tilgjengelig dokumenter, eller dokumenter som er forelagt revisjonen direkte av barneverntjenesten.

I forbindelse med intervjuprosessen har dialogen vært forankret gjennom en felles intervjuguide for alle informantene, se vedlegg 1. Dette har vært et viktig verktøy for å kunne se tendenser på tvers av intervjuobjektene, og for å sikre en godt forankret analyseprosess. Validiteten styrkes ytterligere ved at datamateriale fra alle intervjuer og samtaler er faktaverifisert av den enkelte informant. En slik faktaverifisering gir mindre rom for potensielle fallgruver ved subjektiv tolkning av dataene. Rådmannen har i tillegg ved prosjektets ferdigstilling fått rapporten til høring. Tilbakemelding og uttalelser fra rådmannen ligger vedlagt.

Ved gjennomgangen av enkeltsaker har revisjonen hatt full tilgang til saksbehandlingssystemet, og jobbet seg systematisk nedover punktene i hver enkelt sak. Revisjonen gjorde seg videre notater med spørsmål og uklarheter underveis i gjennomgangen, og fikk besvart disse i samtale med barnevernleder mot slutten av gjennomgangen. Revisjonen har for øvrig ikke vurdert elementer som berører kommunens faglige skjønnsutøvelse i sakene.

Reliabilitetsvurderingen omhandler hvorvidt de innsamlede dataene er pålitelige, og om dataene er gjenstand for etterprøvbarehet. Rapporten har både på detaljert og overordnet nivå vært gjenstand for intern og ekstern kvalitetskontroll. Gjennomgående i rapportens arbeid har flere forvaltningsrevisorer vært involvert i prosessen, og den metodiske innsamlingen av data har vært grundig forankret og kvalitetssikret internt. Dette har bidratt til et godt fundament for dataenes reliabilitet.

3. PROBLEMSTILLINGER

3.1. SAKSBEHANDLING FRA MELDING TIL VEDTAK

1) *Utøver barneverntjenesten i Froland kommune tilfredsstillende saksbehandling i henhold til formelle krav, i prosessen fra bekymringsmelding til vedtak?*

3.1.1. REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier er de krav, normer og standarder som utgjør grunnlaget for de vurderinger skal måle objektet opp mot og i forhold til. Kriteriene i følgende kapittel vil redegjøre for de saksbehandlingsregler som barneverntjenesten omfattes av, for å på best mulig måte danne et normativt grunnlag for de vurderinger og konklusjoner som trekkes.

Saksbehandling i barneverntjenesten

Saksbehandlingsreglene i barnevernet skal legge til rette for at barneverntjenesten fatter riktige avgjørelser til rett tid, og for at barns og foreldres rettigheter ivaretas på en god måte. Barneverntjenesten har historisk sett hatt tre overordnede hensyn som grunnlag for de vurderinger som skal gjøres og de beslutninger som skal fattes:⁸

- Hensynet til barnets beste (et prinsipp som de senere årene har blitt stadig viktigere og avgjørende betydning for å sikre gode vurderinger av hva som vil være barnets beste)
- Det biologiske prinsipp
- Det mildeste effektive inngreps prinsipp

De saksbehandlingsregler som i stor grad styrer saksforberedelsene i barneverntjenesten, følger av de forvaltningsrettslige krav i forvaltningsloven⁹ supplert med de spesielle krav som fremgår av barnevernloven.

Barnets beste

Gjennom flere nylige endringer i barnevernloven, har det blitt skjerpede krav til å både hensynta *barnets beste*, samtidig som barn har fått en lovfestet rett til å medvirke, motta informasjon og gi anledning til å uttale seg.

- *Bvl. § 1-6: Alle barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, ha rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. Barnet skal bli lyttet til, og det skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.*
- *Bvl. § 4-1: Det skal legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til det beste for barnet. Herunder skal det legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen*

⁸ Saksbehandlingsrundskrivet <https://www.bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/>

⁹ LOV-1967-02-10 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) Heretter forkortet fvl.

- *Bvl. § 6-3: Et barn som har fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas en avgjørelse i saken. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet.*
- *Bvl. § 6-3a: Det skal fremgå av vedtaket til barneverntjenesten hva som er barnets synspunkt og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste er vurdert skal også fremgå av vedtaket.*
- *Forskrift om medvirkning og tillitsperson § 7:¹⁰ Barnevernet skal i sin saksbehandling dokumentere barnets medvirkning. Det skal dokumenteres hvorvidt barnet har fått anledning til å medvirke, hva barnet er blitt hørt om og hva som var barnets syn.*

Melding til barnevernet

Barneverntjenesten er avhengig av å motta informasjon fra andre, for å ha mulighet til å gi barn riktig hjelp til rett tid. Alle ansatte i offentlig sektor har etter barnevernloven § 6-4 en meldeplikt/opplysningsplikt til barneverntjenesten, hvor de er pliktige til å gi opplysninger til barneverntjenesten i tilfeller hvor det mistenkes alvorlig omsorgssvikt ved mishandling, alvorlige mangler ved daglig omsorg, at alvorlig syke barn ikke får helsehjelp, når et barn viser alvorlige atferdsvansker eller lignende.¹¹

- *Bvl. § 4-2: Barneverntjenesten skal snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser. Dersom barneverntjenesten henlegger meldingen uten undersøkelse, skal dette begrunnes skriftlig, med faglige vurderinger.*
- *Bvl. § 6-7a: Barneverntjenesten skal gi tilbakemelding til den som har sendt inn melding, senest innen 3 uker etter at meldingen ble mottatt. Tilbakemeldingen skal bekrefte at meldingen er mottatt. Dersom meldingen kommer fra en offentlig ansatt, skal tilbakemeldingen også opplyse hvorvidt det er åpnet undersøkelsessak.*
- *Bvl. § 6-7a (3): Dersom det er åpnet undersøkelsessak, skal barneverntjenesten gi melder (hvy. offentlig ansatt), ny tilbakemelding på at undersøkelsen er gjennomført. Den nye tilbakemeldingen skal sendes innen 3 uker etter at undersøkelsen er gjennomført, og skal inneholde opplysninger om hvorvidt saken er henlagt eller ikke.*

Fra undersøkelse til vedtak

Dersom barneverntjenesten mottar en melding som inneholder opplysninger der det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak, skal det snarest mulig undersøkes nærmere av barneverntjenesten, jf. bvl. § 4-3 ledd 1. Undersøkelsen skal kartlegge

¹⁰ FOR-2014-06-01-697 Forskrift om medvirkning og tillitsperson

¹¹ *ibid*

barnets hjelpe- og omsorgsbehov, og gi barneverntjenesten grunnlag for å vurdere om barnet har behov for tiltak etter loven.

Når barneverntjenesten skal gjennomføre en undersøkelse, skal det tas utgangspunkt i de opplysninger som framkommer i bekymringsmeldingen. Undersøkelsen skal gjennomføres slik at den oppleves minst mulig belastende, og den skal ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier, jf. barnevernloven § 4-3 ledd 2. Samtidig skal undersøkelsen være effektiv og omfatte barnets totale omsorgssituasjon.¹²

- *Bvl. § 4-4 (2): Barneverntjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien.*
- *Bvl. § 4-4 (6): Dersom behovene ikke kan løses ved hjelpetiltak, kan barneverntjenesten formidle plass i fosterhjem, institusjon eller omsorgssentre for mindreårige. Hvis det må forutsettes at foreldrene i lengre tid ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, bør et likevel vurderes om det skal vedtas at barneverntjenesten skal overta omsorgen med en gang, fremfor frivillig plassering.*
- *Bvl. § 4-5: Når hjelpetiltak vedtas, skal barneverntjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Barneverntjenesten skal følge nøye med på hvordan det går med barnet og foreldrene, og vurdere om hjelpen er tjenlig, evt. om det er nødvendig med nye tiltak, eller om det er grunnlag for omsorgsoverdragelse.*
- *Bvl. § 4-6: Dersom et barn er uten omsorg fordi foreldrene er syke eller barnet er uten omsorg av andre grunner, skal barneverntjenesten sette i verk hjelpetiltak som umiddelbart er nødvendige. Er det fare for at barnet blir vesentlig skadelidende ved å forbli i hjemmet, kan barnevernleder uten samtykke fra foreldrene umiddelbart treffe midlertidig vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet.*
- *Bvl. § 6-9: En undersøkelse skal gjennomføres snarest og innen 3 måneder. I særlige tilfeller kan fristen være 6 måneder. En undersøkelse er gjennomført når barneverntjenesten har truffet vedtak om tiltak eller saken er besluttet henlagt.*

Øvrige saksbehandlingsregler

Barneverntjenestens saksbehandling faller inn under forvaltningslovens bestemmelser som gjelder for alle forvaltningsorganer, hvor loven stiller krav til barneverntjenestens behandling av saker både i utrednings-, vedtaks- og klagebehandlingsfasen. I barnevernloven § 6-1 heter det at «Forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i denne loven», hvor

¹² Saksbehandlingsrundskrivet <https://www.bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/>

avgjørelser som gjelder ytelser og tjenester etter barnevernloven skal regnes som et enkeltvedtak, jf. fvl. § 2 (1) bokstav b.

- *Fvl. §§ 23, 24 og 25: Enkeltvedtak skal være skriftlig og det skal begrunnes samtidig som vedtaket treffes. Begrunnelsen skal vise til de regler og faktiske forhold som vedtaket bygger på. De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av skjønn, bør nevnes*
- *Bvl. § 4-3 (6): Avgjørelser om å henlegge saken etter en undersøkelse, skal regnes som et enkeltvedtak*
- *Fvl. §§ 27 (3), 28 og bvl. § 6-5: I underretningen om vedtaket skal det opplyses om klageadgang, klagefrist og klageinstans. Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken. Enkeltvedtak som barneverntjenesten har truffet, kan påklages til fylkesmannen*
- *Bvl. § 6-7: Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, en institusjon, et senter for foreldre og barn eller et omsorgssenter for mindreårige etter barnevernloven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 – 13e*
- *Offentlighetsloven¹³ § 13: Opplysninger som er underlagt taushetsplikt i lov eller medhold av lov, er unntatt fra innsyn*

¹³ LOV-2006-05-19-16 Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig virksomhet (Offentlighetsloven)

3.1.2. FAKTA

I følgende kapittel vil det presenteres de funn revisjonen har gjort seg i forbindelse med barneverntjenestens saksbehandling, i prosessen fra bekymringsmelding til vedtak. Det vil først presenteres fakta gjennom barneverntjenestens rutiner, håndbøker, referater, maler og annen dokumentasjon. Det vil videre legges frem hvordan de ansatte gjennom intervjuer beskriver arbeidet med saker, samt resultater fra revisjonens gjennomgang av enkeltsaker.

Barneverntjenestens saksbehandlingsrutiner

Gjennom oppstartsmøtet blir det beskrevet at barneverntjenesten i Froland kommune jobber etter generalistmodellen – den barnevernkonsulenten som får tildelt en sak når det kommer inn en melding, har ansvar sammen med en «co»-saksbehandler for å gjennomføre undersøkelse og fatte vedtak i saken. Tjenesten jobber etter tidlig innsats, med lav terskel for å starte en undersøkelse.

Ukentlig avholdes det fagmøter med alle ansatte, hvor det tas opp aktive enkeltsaker til drøfting. Det holdes videre «melding-undersøkelse»-møter ukentlig. Det føres referat fra begge møtene som legges inn i en egen mappe, samtidig som at det i de tilfeller der det er diskutert en enkeltsak, klippes ut deler av referatet og legges inn på den respektive brukermappen. På fagmøtene beskriver barnevernleder at det settes av tid til fagutvikling, samt vurdere og evaluere maler og rutiner. Dette i tillegg til å drøfte enkeltsaker.

Det ble tidlig i arbeidet avholdt et møte mellom revisjonen og barnevernleder med nestleder, hvor det ble forelagt en rekke dokumentasjon som knytter seg til enhetens rutiner, maler osv. i prosessen fra barnevernet mottar en bekymringsmelding og frem til vedtak. Revisjonen vil av hensyn til omfang, ikke gjengi alt innhold i dokumentasjonen som er forelagt, da det er et omfattende materiale som er overlevert. Revisjonen vil for øvrig etter beste hensikt trekke frem de mest vesentlige rutineene barneverntjenesten anvender i arbeidet med tilfredsstillende saksbehandling.

Når det først kommer inn en melding, kommer den ifølge barnevernleder først til egen mottaksansvarlig som ser om saken er akutt eller ikke. Deretter fordeler hun sammen med barnevernleder hvem som kan ta saken. Revisjonen er forelagt skjemaet «Gjennomgang av melding» - både i form av mal samt et utfylt skjema fra en virkelig sak. Her fyller barneverntjenesten ut:

- Barnets og foresattes personalia
- Hvem som melder (navn og type melder)
- Når meldingen er mottatt og påbegynt
- Mottaker av og avgjort av saksbehandler
- Tidligere kjennskap til familien
- Innhold i meldingen
- Barnevernets hypotese/konklusjon
- Bør saken drøftes med politiet
- Avklaring/spørsmål til videre arbeid
- Konklusjon, dato og frist
- Henlagt (ja/nei) pga.: faller utenfor lov, til annen instans, meldt annen kommune

Det utfylte skjemaet fra en reell melding revisjonen har fått overlevert, fremstår som en innholdsrik og detaljert gjennomgang av innkommen melding som gir et oversiktlig bilde av meldingen, barneverntjenestens refleksjoner og veien videre.

Revisjonen er videre forelagt både mal samt to faktiske referater fra «*melding og undersøkelsesmøte*», hvor det fremgår at barneverntjenesten gjennomgår nye meldinger, midtveisevalueringer (gjennomført/neste), konklusjoner og annet. På de to reelle referatene revisjonen er forelagt, blir det beskrevet hovedtrekkene fra meldingene som er kommet inn, hvilke vurderinger de ansatte har gjort seg og veien videre. Det er også skrevet opp navn på den/de det er og skal gjennomføres midtveisevalueringer på.

Barneverntjenesten har videre en mal på «*Bekreftelse på mottatt melding fra offentlig melder*» og én mal som gjelder «*bekreftelse på mottatt melding fra privat melder*». På brevmalene vises det til hhv. barnevernloven §§ 6-7 og 6-7a, om at barneverntjenesten har mottatt bekymringsmeldingen, samt konklusjon (hhv. henlagt eller undersøkelse, jf. bvl. § 4-3). På bekreftelse til offentlig melder, oppgis det videre at melder vil få ytterligere informasjon om konklusjon på undersøkelsen innen 3 uker etter konklusjonsdato.

De aller fleste bekymringsmeldinger som kommer inn til barneverntjenesten, resulterer ifølge barnevernleder ut i en undersøkelse. I 2018 hadde barneverntjenesten i Froland ca. 80 undersøkelsessaker. Det avholdes deretter et undersøkelsesmøte, hvor det lages en plan for undersøkelsen. Revisjonen er forelagt «*Beslutning om iverksetting av undersøkelse på grunnlag av melding*», et informasjonsskriv til foresatte om at barneverntjenesten har mottatt en melding, og har besluttet at forholdene rundt barnet bør undersøkes nærmere, jf. § 4-3. Det bes videre om en førstesamtale med foreldrene, samt opplysninger om at beslutningen ikke er et enkeltvedtak og dermed ikke gjenstand for klage, jf. fvl. § 28, jf. 2b.

«*Plan for gjennomføring av undersøkelse*, som utarbeides etter undersøkelsesmøte, er et dokument hvor barneverntjenesten fyller inn hva som skal gjøres i undersøkelsen, med oppgitte frister, hvem som er ansvarlig og evt. merknad. Revisjonen er blitt forelagt en utfylt plan fra en reell sak, hvor det fremgår at barneverntjenesten skal ha samtaler med foreldre, hver for seg, hjemmebesøk, samtaler med barnet, innhenting av informasjon fra ulike instanser samt dato for midtveisevaluering. I førstesamtalen med foreldre beskriver barnevernleder at de nærmest alltid er 2 stk. med fra barnevernet, og tilsvarende er det ofte med 2 stk. på hjemmebesøk – en hovedsaksbehandler og en «co». Enkelte alvorlige saker er det 2 stk. med i hele undersøkelsen.

Revisjonen er blitt forelagt en disposisjon for hva barneverntjenesten skal gjennomgå ved førstegangssamtaler med foreldre, samtidig som det er blitt overlevert to faktiske referater fra to reelle saker. I disposisjonen for innholdet i samtalen, står det opplistet følgende punkter:

- Gjennomgang av melding
- Beskrivelse av barnet – positive/negative egenskaper
- Jobb/skole/utdanning (foreldre)
- Flyttinger
- Forhold til egen familie / oppvekst
- Forhold/holdninger til rus
- Kontakt med politi
- Kontakt med barneverntjenesten tidligere
- Kontakt med andre offentlige instanser
- Egen helse, psykisk/fysisk
- Nettverk
- Livslinje
- Plan for undersøkelsen
- Innhenting av opplysninger
- Informere barnet om barneverntjenesten
- Informere om hjemmebesøk og hva som observeres

De to reelle referatene fra to ulike førstegangssamtaler, fremstår for revisjonen som detaljerte og i henhold til disposisjonen. Referatene er informative og detaljerte, og det kommer tydelig frem hva foreldrene har fortalt. Det fremgår i tillegg på slutten av hvert referat en vurdering fra saksbehandler, av vedkommendes inntrykk etter samtalen.

Videre er det forelagt maler for barneverntjenestens anmodning om opplysninger fra ulike instanser, for hhv. Nav Velferd, Helsestasjon, Fastlege, Politi, ABUP, Skole og Barnehage, gjennom skjemaet «Anmodning om opplysninger fra ..., i medhold av lov om barneverntjenester § 6-4».

Som en del av undersøkelsen, gjennomfører barneverntjenesten samtaler med både barnet og ofte foreldrene hver for seg. Revisjonen er blitt forelagt både mal og utfylt eksemplar av et «Livsformsintervju» som er gjennomført under et hjemmebesøk. Her stiller barneverntjenesten en rekke hverdagslige spørsmål om rutiner hjemme, venner, familie, aktiviteter/gjøremål hver dag, omsorg etc. Det er videre forelagt et utfylt eksemplar av «Intervjuguide om barn og foreldre», med et intervju av far hvor det stilles en rekke spørsmål om barnet og oppveksten (utfordringer i starten, språklig, renslighet, ernæring, søvn, kroppskontakt, barnets personlighet, foreldrenes forhold til barnet m.m.).

Barnevernleder beskriver en målsetting om å få barna med inn i både undersøkelsen, midtveisevalueringen og i konklusjonen. Revisjonen har fått overlevert en disposisjon/mal for «Barnesamtale», hvor det er delt inn i 7 faser med punkter og forslag til formuleringer tilpasset barn. Det er videre forelagt to reelle referater fra samtaler med to ulike barn. Fasene er beskrevet følgende:

- Fase 1: Forberede samtalen
- Fase 2: Kontaktetablering med barnet – Fri fortelling
- Fase 3: Innledende prosedyrer – Informasjon om barnevernet etc.
- Fase 4: Introduksjon til tema – Barnet skal forså hensikten med samtalen
- Fase 5: Fri fortelling – Ta imot og bekreft barnets tema
- Fase 6: Sonderende fase – Fremskaffe detaljer og utdype enkelttemaer, oppklaringer
- Fase 7: Avslutning – Oppsummering, informasjon videre, avslutte positivt

De to reelle referatene fra barnesamtaler revisjonen er forelagt, er detaljerte referater med hhv. 3-4 tettskrevde sider om hva barnet forteller, hva saksbehandler har spurt om, kroppsspråk

og andre observasjoner samt avsluttende vurderinger fra barneverntjenesten på slutten av referatet.

Fristen for en undersøkelse er 3 måneder, men etter 6 uker beskriver barnevernleder en rutine med midtveisevaluering hvor det fylles ut et skjema med opplysninger man har fått inn så langt. Midtveisevalueringen gjennomgås på melding-undersøkelsesmøtet med alle ansatte. En slik fremgangsmåte beskriver barnevernleder har gjort at de klarer å avslutte undersøkelsene noe tidligere enn de gjorde før.

Revisjonen har også her blitt forelagt både skjema for midtveisevaluering samt to utfylte evalueringer fra reelle saker. Det observeres detaljerte midtveisevalueringer, med beskrivelser av hva saksbehandler har registrert så langt i undersøkelsen, innhentet informasjon fra ulike instanser, hvilke spørsmål som er aktuelle nå, og saksbehandlers vurderinger så langt. Revisjonen ser videre at omfanget av evalueringene naturlig nok varierer etter kompleksitet i sakene, hvor de forelagte evalueringene består av 4 – 8 sider med beskrivelser og oppsummeringer så langt.

Det er forelagt mal for «Informasjon til offentlig melder om konklusjon på undersøkelse» iht. barnevernloven § 6-7a, hvor det skal informeres om konklusjon på undersøkelse:

- Henlagt dato ...: Foreldrene har fått tilbud om tiltak, men ønsker det ikke.
- Henlagt dato ...: Barneverntjenesten vurderer at det ikke er behov for tiltak
- Vedtak om tiltak, dato ...: Utdyper eventuelt hvilke tiltak som er eller skal bli iverksatt

Utformingen av vedtak ble gjennomgått i detalj da revisjonen gikk igjennom de 20 siste sakene barnevernet i Froland har saksbehandlet. Det vil bli nærmere omtalt under presentasjon av funnene fra gjennomgangen.

Revisjonen har for øvrig blitt forelagt en oversikt barneverntjenesten har utarbeidet, som gir en totaloversikt over alle melding/undersøkelsessaker, i den hensikt å ha en oversikt over alle pågående saker med de frister som tilhører. Oversikten inneholder følgende (fiktive eks.):

Saks-behandler	Navn	Meldt	Tilbake-melding melder	Konklusjon	Midtveis-evaluering	Konklusjon undersøkelse	Tilbake-melding melder	Info tiltak	Tiltaks-plan	Slutt-rapport
INA	Jens Jensen	14.12	Ja	19.12	20.02	12.03	20.03	Ja	Ja	Mottatt
JLP	Kari Nordmann	04.04	Anonym	08.04	22.05	24.06	-			

For øvrig er revisjonen forelagt utkast til ny rutinehåndbok for barneverntjenesten i Froland, som gjennomgår rutinene for alle ledd av gjøremål for de ansatte i barneverntjenesten. Det er

videre utarbeidet en oversikt over «*Gangen i en barnevernssak*», som beskriver alle ledd i prosessen fra en bekymringsmelding og frem til vedtak. Denne ligger i vedlegg 3.

Saksbehandling fra ansattes perspektiv

Barneverntjenesten i Froland kommune jobber som nevnt innledningsvis etter generalistmodellen, som innebærer at den enkelte saksbehandler følger saken fra start til slutt. Fordelen med å jobbe etter generalistmodellen, mener barnevernleder er at barn og foreldre slipper å forholde seg til så mange ulike personer i barnevernet. En saksbehandler uttrykker i intervju med revisjonen at modellen er en praktisk arbeidsmåte da de er en så liten tjeneste. Det å jobbe etter spesialistmodellen er ganske uvirkelig på grunn av barneverntjenestens størrelse i Froland. Det beskrives videre:

«Jeg syntes vår måte å jobbe på er positiv fordi man følger opp saken hele veien, noe som skaper en helt annen tillit og relasjon til barn og foreldre. Flere av sakene får derfor en helt annen kvalitet på samarbeidet, og tilliten gjør at man får mye bedre resultater på veiledninger og samtaler.»

På en annen side beskriver en annen saksbehandler at man med modellen ikke oppnår spisskompetanse, da man ikke blir spesialist på ett område. Videre peker en annen på at det kan være negativt å følge saken så lenge at man kan bli farget, og potensielt overse noe problematikk fordi man er så langt inne i familiens situasjon og saken generelt.

Barnevernleder trekker frem samme problematikk, ved at man med generalistmodellen kan gå seg litt «vill» i egen sak, da saker ofte kan strekke seg over flere år. Det gjøres for øvrig bytter av saksbehandlere innimellom, samtidig som det jobbes med en «co», dvs. en nummer to som er med på møter med familien, undersøkelser og lignende.

Gjennom revisjonens intervjuer med alle saksbehandlerne, ble det undersøkt hvorvidt de ansatte opplever arbeidsmengden og sårbarheten knyttet til saksbehandleransvaret. Som en mindre barneverntjeneste, mener barnevernleder at man fort blir sårbare dersom det forekommer sykdom. En saksbehandler beskriver overfor revisjonen at det i forhold til arbeidstrykk stort sett går fint, men at det i perioder kan være ekstra press. Hun mener likevel det er noe av det man må forvente av å jobbe i barneverntjenesten, at det til tider brenner veldig. En annen beskriver at det i perioder kan være veldig mye å gjøre, men at det er en del av det å jobbe i barneverntjenesten med saker som kan være veldig ulike og komplekse.

Flere av saksbehandlerne beskriver til revisjonen at det oppleves som litt ubehagelig å være syk og hjemme fra jobb, fordi man vet at de som er på jobb får større belastning pga. fraværet. En saksbehandler beskriver:

«Vi er en sårbar tjeneste, og når en faller så faller fort resten. Når vi alle står så går det fint, men hadde vi hatt én ansatt til så hadde forsvarligheten vært bedre. Det hadde også gjort at man kunne vært hjemme en dag når man er syk, uten å få dårlig samvittighet overfor kollegaene ved at de får mer og gjøre.»

Hun beskriver videre at de til tross for å være noe sårbare utgjør et godt team, hvor de ansatte ved fravær stiller opp for hverandre og har et godt system for å bistå hverandre ved behov. Arbeidsmengden beskrives av en annen saksbehandler som mye bedre nå enn det har vært tidligere. Barnevernleder trekker frem hvor heldige tjenesten er som har en så stabil arbeidsstokk, med lite sykefravær hvor mange ansatte blir værende i jobben. Leder nevner for øvrig at det i barnevernlederforum, en faglig samling med barnevernledere i Aust- og Vest-Agder, i forhold til sårbarhet ved sykdom er blitt diskutert en idé om en «barnevernbank» til vikarer i barneverntjenestene.

På revisjonens spørsmål omkring etterlevelse av rutiner og maler og hvorvidt de ansatte har etablert en felles saksbehandlingspraksis, svarer de fleste ansatte at det på et generelt nivå jobbes ganske likt blant saksbehandlerne. Barnevernleder beskriver at det er utarbeidet mange rutiner og maler, hvor målsettingen er at alle skal bruke disse. Hun mener det likevel er viktig som leder å passe på at nye maler blir fulgt og at ikke den enkelte saksbehandler glir tilbake til gamle rutiner. En saksbehandler beskriver i intervju med revisjonen at det nok er noe variabelt i måten den enkelte jobber på, men at det kontinuerlig arbeides med forbedringer knyttet til maler og rutiner. Flertallet av saksbehandlerne roser dagens retningslinjer og internkontrollsystem, og mener et slikt forankret system forenkler en hektisk arbeidshverdag og gir bedre rammer for arbeidet. En annen saksbehandler beskriver at det for hvert år stilles høyere krav til dokumentasjon i barneverntjenesten, men at hun samtidig ser at tjenesten blir bedre som igjen sikrer en god saksbehandling.

Når det gjelder midlertidige vedtak i akuttsituasjoner, beskriver barnevernleder at hun samarbeider med saksbehandlerne i slike tilfeller. Saksbehandler skriver gjerne vedtaket, men det er barnevernleder som kvalitetssikrer og skriver under før det sendes over. En saksbehandler beskriver at dersom det er knyttet til ens egen sak, så får man mulighet til å formidle synspunktet sitt og bli hørt, samtidig som leder tar den endelige avgjørelsen. Det vises for øvrig til at slike akuttvedtak ikke har høy forekomst i Froland, og at saksbehandlerne dermed ikke har så mye erfaring med slike situasjoner.

Hensynet til barnets beste

Barneverntjenesten har fått skjerpede krav til hvordan de skal hensynte barnets beste i den enkelte sak, samtidig som de skal inkludere barnet gjennom medvirkning, gi informasjon samt gi barnet anledning til å uttale seg. Revisjonen valgte derfor å stille spørsmål til den enkelte ansatte, knyttet til dette arbeidet, også på bakgrunn av at revisjonen ble gjort kjent med at barnets synspunkt nå fremgår av alle vedtak som et eget punkt i malen.

Flere saksbehandlere trekker frem at barnets beste tas opp på fagmøtene i den enkelte sak, samtidig som det fremgår av vedtaket under eget punkt. Det trekkes likevel opp av flere et forbedringspotensiale over tid knyttet til det å dokumentere vurderingene og refleksjonene skriftlig. Det pekes på at det alltid ligger grundige vurderinger til grunn, men at de har litt å jobbe med når det gjelder å skrive det ned. Når det gjelder samtaler med de yngste barna, beskriver en av saksbehandlerne følgende:

«Nå år det gjelder vurdering av om man skal snakke med barn er det særlig språkutvikling, modenhet og trygghet vi tar hensyn til – vi tvinger aldri et barn til en samtale om de ikke ønsker det, men alle barn får tilbud om samtale. Dette skal skrives ned i referatene, men det gjøres ikke alltid.»

En annen saksbehandler mener det kan være en utfordring å få skrevet ned alle vurderingene som tar underveis, da en vel vurderinger tar fortløpende når man eksempelvis er på hjemmebesøk. Hun mener det fremdeles er mange ting de må jobbe med knyttet til fokus på barnets stemme, til tross for at de er på god vei.

Gjennomgang av enkeltsaker

For å undersøke nærmere hvordan barneverntjenesten i Froland gjennomfører en tilfredsstillende saksbehandling i praksis, valgte revisjonen å gjøre et utplukk av enkeltsaker. Revisjonen tilbrakte en hel arbeidsdag hos barneverntjenesten, med full tilgang til tjenestens saksbehandlingssystem *Familia*. Det ble i forkant av møtet bedt om en liste over saksnummer til de 20 siste sakene hvor barneverntjenesten har fattet vedtak. Da ett av punktene på listen ved en feil ikke var fattet vedtak på enda, gjennomgikk revisjonen totalt 19 enkeltsaker. Av de gjennomgåtte sakene, var 5 tilfeller søsken, 7 saker ble henlagt etter undersøkelse og 2 av sakene omhandlet omsorgsoverdragelse.

Revisjonen utarbeidet en sjekkliste forankret i de juridiske kravene som fremgår av barnevernloven (se sjekklisten i helhet i vedlegg 2), hvor det i hver sak ble undersøkt:

- ✓ § 4-2 (1) Bvt. skal snarest, og innen *en uke*, gjennomgå innkomne meldinger, og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelse
- ✓ § 4-2 (2) Dersom bvt. *henlegger* meldingen *uten undersøkelse* skal dette begrunnes skriftlig, og begrunnelsen skal inneholde faglige vurderinger. Unntak: åpenbare grunnløse meldinger trenger ikke å begrunnes
- ✓ § 4-4 Bvt. skal, når barnet pga. forholdene i hjemmet eller andre særlig grunner, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for familien
- ✓ § 4-5 Når hjelpetiltak vedtas, skal bvt utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig
- ✓ § 4-6 Midlertidig vedtak i akuttsituasjoner, enten gjennom umiddelbare nødvendige hjelpetiltak eller at leder av bvt uten foreldresamtykke treffer midl. vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet
- ✓ § 6-1 Avgjørelser som gjelder ytelser og tjenester etter loven skal regnes som *enkeltvedtak*
- ✓ § 6-3 (§ 1-6) Barn som er fylt 7 år samt yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal *informeres og gis anledning til å uttale seg før* det fattes avgjørelse. Barnets mening tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet. Barnet skal bli lyttet til og få tilstrekkelig informasjon
- ✓ § 6-3a Krav til begrunnelse. Det skal fremgå av vedtaket hva som er *barnets synspunkt* og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste er vurdert skal også fremgå av vedtaket
- ✓ § 6-5 Klageadgang. Enkeltvedtak truffet av bvt kan påklages til fylkesmannen
- ✓ § 6-7 Taushetsplikt iht. fvl. §§ 13-13e. Opplysninger om unntatt offentlighet

- ✓ § 6-7a (1) Bvt skal gi den som har sendt melding til bvt *en tilbakemelding*. Tilbakemelding skal sendes *innen 3 uker* etter melding er mottatt. Unntak: dersom meldingen er åpenbart grunnløs eller særlige hensyn taler mot
- ✓ § 6-7a (3) Dersom det er åpnet undersøkelsessak, skal barneverntjenesten gi offentlig melder, ny tilbakemelding om at undersøkelsen er gjennomført *innen 3 uker etter undersøkelsen* er gjennomført. Skal inneholde opplysninger om vedtaket
- ✓ § 6-9 En undersøkelse skal gjennomføres snarest og innen tre måneder. Særlig tilfelle kan fristen være seks måneder. En undersøkelse er gjennomført når bvt. har truffet vedtak om tiltak eller saken besluttes henlagt

Alle meldinger skal gjennomgås innen en uke, og vurdere undersøkelse

Av de 19 sakene revisjonen har gjennomgått, ble *alle* bekymringsmeldingene gjennomgått og tatt en vurdering om undersøkelse, innen én uke. 2 av meldingene ble gjennomgått samme dag, 2 stk. ble gjennomgått etter én dag, 3 stk. ble gjennomgått etter to dager, 1 melding ble sett på etter fire dager, 2 stk. etter fem dager og 4 meldinger ble gått igjennom etter seks dager. 3 av sakene var mer komplekse, hvor barneverntjenestens vurderinger tydelig fremgikk av den enkelte sak.

Skriftlig begrunnelse dersom henleggelse av melding uten undersøkelse

Av de 19 enkeltsakene, var det kun 1 sak som ble henlagt før undersøkelse – og dette ble i saksmappen begrunnet med flytting.

Barneverntjenesten skal pga. forhold i hjemmet sette i verk hjelpetiltak

Det var iverksatt ulike former for hjelpetiltak ved 10 av de totalt 19 sakene som revisjonen gjennomgikk. Vedtakene inneholdt klare vurderinger av hvilke tiltak (små eller større) som ble tilbudt, og det fremstod for revisjonen som tydelige sammenhenger mellom hjelpetiltakene og situasjonen til den enkelte familie.

Ved hjelpetiltak skal det utarbeides en tiltaksplan

Det var totalt 10 saker med hjelpetiltak av revisjonens utplukk på 19 saker. Av disse lå det utfylte tiltaksplaner tilgjengelig i alle 10 sakene.

Midlertidige akutte vedtak uten foreldresamtykke skal treffes av barnevernleder

Ved revisjonens gjennomgang, var det av de 19 sakene kun én sak hvor barnevernleder uten foreldresamtykke traff et midlertidig vedtak om plassering av barnet utenfor hjemmet. Saken fremstod for revisjonen som godt opplyst, hvor det var en omfattende sak med flere tilfeller vurdert som mulig omsorgssvikt.

Alle avgjørelser skal regnes som et enkeltvedtak

I alle 17 vedtakene blir det opplyst om enkeltvedtak etter forvaltningslovens bestemmelser i overskriften (2 av sakene revisjonen gjennomgikk hadde av ulike årsaker ikke vedtak i saken)

Barn som er fylt 7 år samt yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det fattes avgjørelse. Barnets mening tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet. Barnet skal bli lyttet til og få tilstrekkelig informasjon

Det fremgår av gjennomgangen at barneverntjenesten ved 8 av de totalt 19 sakene har hatt samtaler med barnet. Av de øvrige sakene, er det 7 av tilfellene hvor barna er under 4 år og det er vurdert som lite hensiktsmessig å få noe ut av barna og 2 av sakene er det ikke fattet et vedtak på. De 2 resterende sakene kan ikke revisjonen se at det fremgår noen vurdering i saken på hvorfor de ikke har valgt å ha en samtale med barnet.

Kravet til begrunnelse, hvor det skal fremgå av vedtaket hva som er barnets synspunkt

Revisjonen mener 12 av de totalt 19 sakene inneholder klare begrunnelser samtidig som barnets synspunkt fremgår av vedtaket. Revisjonen ser likevel at 4 av vedtakene *ikke* fremkom tydelig og 1 sak hvor det kun var begrunnelse i vedtaket men hvor barnets synspunkt *ikke* kom frem. 2 av sakene revisjonen gjennomgikk hadde av ulike årsaker ikke vedtak i saken.

Informasjon om klageadgang samt taushetsplikt og opplysninger om unntatt offentlighet skal fremgå av vedtakene

Både når det gjelder klageadgang og taushetsplikt, så er det klart og tydelig opplyst om i *alle* de gjennomgåtte vedtakene. Tilsvarende er det i alle øvrige tilbakemelding til melder, opplysninger til foreldre om undersøkelse og andre brev fra barneverntjenesten opplyst i samtlige dokumenter at det er unntatt offentlighet etter offentlighetsloven § 13 samt eventuell klageadgang.

Den som har sendt melding til barneverntjenesten, skal få tilbakemelding innen 3 uker etter meldingen er mottatt

Revisjonen registrerte i gjennomgangen at barneverntjenesten har en etablert praksis på å gi raskt tilbakemelding til melder etter at de har mottatt bekymringsmelding. Av de 19 sakene var det totalt 11 bekymringsmeldinger som det ble gitt tilbakemelding på til melder, de fleste 3-6 dager etter melding var mottatt. 3 av sakene var det barneverntjenesten selv som var melder, 1 var anonym og 1 var barnets egne foreldre som meldte. De 3 resterende sakene var det to ulike som sendte inn bekymringsmelding, hvor kun én av de to melderne fikk et foreløpig svar.

Ved undersøkelsessak skal barneverntjenesten gi offentlig melder ny tilbakemelding innen 3 uker etter at undersøkelsen er gjennomført

Av de sakene revisjonen har gjennomgått, var det i nærmest alle sakene offentlige instanser som sendte inn bekymringsmelding. Enkelte saker meldte barneverntjenesten selv en sak, én sak foresatte samt én anonym melding. De øvrige bestod alle av ulike instanser, ved blant annet politiet, NAV, helsestasjon, skole, lege, sykehuset, tannlege, barnehage m.m. Av de 13

sakene hvor det var offentlig melder, ble det gitt tilbakemelding innen 3 uker etter at undersøkelsen ble lukket.

En undersøkelse skal gjennomføres snarest, og innen 3 måneder. Kun særlig tilfeller kan fristen utvides til seks måneder

Av de totalt 19 sakene revisjonen har gjennomgått, ble 15 saker gjennomført innen fristen på 3 måneder – hvor det fremgår tydelig av de 4 øvrige sakene at de enten ikke er avsluttet enda eller hvor saken av andre årsaker er avsluttet. Av de 15 sakene hvor alle undersøkelsene ble gjennomført innen fristen, fordelte de seg følgende: 7 av undersøkelsene ble gjennomført akkurat etter 3 måneder, 4 undersøkelser etter ca. 2 ½ mnd., 2 av undersøkelsene ble vurdert etter unntaket i barnevernloven til å utvide fristen til seks måneder samt siste undersøkelsen som ble gjennomført innen to uker.

Revisjonen hadde for øvrig i gjennomgangen av alle sakene, lagt til grunn saksbehandlingskrav etter forvaltningsloven som momenter som ble påsett at var ettergått gjennomgående i den enkelte sak. Det ble herunder sett på blant annet:

- Skriftlighet
- Enkeltvedtak skal grunngis
- Begrunnelsen skal vise til hjemler
- Begrunnelsen skal nevne de faktiske forhold vedtaket bygger på
- Hovedhensyn ved utøving av faglig skjønn
- Klageadgang

Revisjonen kunne ikke se at de 19 sakene som ble gjennomgått, strider imot de forvaltningsrettslige prinsippene.

3.1.3 REVISORS VURDERINGER OG KONKLUSJON

Saksbehandlingsprosessen i barneverntjenesten er i stor grad styrt av de forvaltningsrettslige krav som følger av forvaltningsloven, supplert med kravene som følger av barnevernloven. Det juridiske grunnlaget stiller detaljerte formelle krav til hele saksbehandlingsprosessen, og det er derfor viktig at barneverntjenesten i Froland både er kjent med og etterlever reglene på en tilfredsstillende måte.

Ved barneverntjenestens håndtering av meldinger i henhold til formelle krav, har tjenesten etter revisjonens vurdering etablerte og detaljerte rutinebeskrivelser for hva som skal gjøres. Ut ifra informasjon gjennom intervjuer, dokumentasjon og enkeltsaker, finner revisjonen det positivt at det jobbes etter en punktvis mal for gjennomgang av innkomne meldinger, samtidig som det avholdes et felles «melding-undersøkelses»-møte med alle saksbehandlerne. Sammen med utarbeidede maler for bekreftelse til melder med henvisning til barnevernloven, mener revisjonen det er positivt hvordan barnevernet håndterer en bekymringsmelding med nøye gjennomgang hvor flere saksbehandlere får gjort vurderinger av saken.

Kravet i bvl. § 4-2 (1) om at alle bekymringsmeldinger *innen* en uke skal gjennomgås og vurderes ift. behov for undersøkelse, er overholdt i alle enkeltsakene revisjonen gjennomgikk. I forlengelse av dette anser revisjonen det positivt at mange meldinger ble gjennomgått i løpet av de første dagene, samt at det i de mer komplekse sakene fremgikk tydelig begrunnelse og vurderinger gjort av barneverntjenesten. Barnevernlovens krav til begrunnelse ved henleggelse av melding uten undersøkelse, var i det tilfelle revisjonen gjennomgikk, tydelig begrunnet i henhold til bvl. § 4-2 (2). Revisjonen finner det videre positivt at barneverntjenesten har en etablert praksis på å gi en rask tilbakemelding til melder etter at de har mottatt bekymringsmelding, i tråd med kravet i bvl. § 6-7a.

Revisjonen er gjort kjent med at barneverntjenesten i Froland har en lav terskel for å starte en undersøkelse, noe som observeres gjennom at de aller fleste bekymringsmeldinger som mottas resulterer i en undersøkelse.

Revisjonen finner det positivt at barneverntjenesten har en rekke maler og rutiner knyttet til de ulike fasene av en undersøkelse. Av de reelle referatene og arbeidsdokumentene revisjonen har fått tilgang til, vurderer revisjonen disse som detaljerte og grundige, med tydelig informasjon om foreldrenes synspunkter, saksbehandlers vurdering m.m. De ulike beslutningene er tydelig forankret i barnevernlovens § 4-3 om undersøkelse, opplysningsplikt etter § 6-4, samt forvaltningslovens § 13 og barnevernloven § 6-7 knyttet til taushetsplikt. Revisjonen registrerer videre en rekke grundige arbeidsdokumenter gjeldene for alle i barneverntjenesten, som bidrar til å sikre en detaljert undersøkelse uavhengig av hvem som arbeider med saken.

Ved gjennomgang av enkeltsaker, anser revisjonen det som tilfredsstillende at barneverntjenesten i hovedsak overholder tidsfristen ved en undersøkelse i henhold til bvl. § 6-9 – innen 3 måneder. Av de sakene som ikke overholdt fristen, mener revisjonen det fremkom tydelig av saksdokumentene en bevissthet og årsaksbeskrivelse.

Barneverntjenestens skjerpede krav til barnets beste i form av medvirkning, rett til å uttale seg og klare hensyn til barnets synspunkt, gjør dette til et viktig element for å vurdere hvorvidt tjenesten har en tilfredsstillende saksbehandlingspraksis. Revisjonen registrerer at hensynet til barnets beste har fokus både hos saksbehandlerne og gjennom nye maler for vedtak og rutinehåndbok m.m. Det er etter revisjonens vurdering likevel forbedringspotensiale knyttet til skriftligheten rundt dette, da flere saksbehandlere peker på at vurderingene gjøres løpende, men at det kan være noe utfordrende å få skrevet ned alt. Ved revisjonens gjennomgang av enkeltsaker bekreftes disse påstandene, gjennom flere mangelfulle vurderinger og vedtak knyttet til fokus på barnets synspunkt. Barnevernloven § 6-3 stiller krav til at barn skal informeres og få anledning til å uttale seg, samtidig som bvl. § 6-3a legger føringer ved at barnets synspunkt skal fremgå av vedtaket. Revisjonen bemerker seg i forbindelse med gjennomgang av enkeltsaker, at flere vedtak *ikke* inneholdt barnets synspunkt eller hvorfor de eventuelt ikke har valgt å avholde en samtale med barnet.

Revisjonen mener for øvrig at barneverntjenesten i Froland har overholdt de forvaltningsrettslige kravene samt kravene ifbm. vedtak, på en tilfredsstillende måte. Både når det gjelder opplysninger om klageadgang, taushetsplikt, tilbakemelding til melder innen frist, midlertidige vedtak, opplysninger om enkeltvedtak og hjelpetiltak, finner revisjonen ingen avvik fra lovkravene. Revisjonen vurderer videre saksdokumentene som tydelige og godt opplyste, med klare føringer både i forhold til vedtaket og informasjon til mottaker.

Det er etter revisjonens vurdering positivt at barneverntjenesten i Froland har rutiner innenfor sin arbeidsmetodikk som sikrer kvalitet i den enkelte sak. Det vises her både til praksisen med detaljerte midtveisevalueringer, med grundige redegjørelser for hva som er gjort så langt i undersøkelsen. Samtidig finner revisjonen det positivt at det anvendes en «co» i alle undersøkelser, hvilket innebærer at de i stor grad er to saksbehandlere på undersøkelser og samtaler med foresatte etc. Revisjonen mener for øvrig det er viktig at barneverntjenesten er bevisste på de utfordringer som kan medføre, ved å være en liten barneverntjeneste organisert etter generalistmodellen. Det anses som positivt at de ansatte mener generalistmodellen bidrar til å skape en tillit og relasjon til familiene. Det at den enkelte saksbehandler ikke opparbeider en spisskompetanse som man i større grad gjør ved spesialistmodellen, er elementer som ledelsen for øvrig bør være bevisst på i arbeidet med kompetanseutvikling.

Revisjonen registrerer at flere av saksbehandlerne beskriver en noe sårbar tjeneste, hvor det fungerer fint så fremt det ikke forekommer fravær. Det bemerkes videre at flere av de ansatte opplever det litt ubehagelige å være fraværende fra jobb, da de øvrige kollegaene får større belastning. En slik sårbarhet fungerer ved dagens barneverntjeneste da arbeidsstokken beskrives som stabil med lite fravær. Revisjonen mener likevel det bør være en bevissthet rundt organisering og forsvarlighet også i tiden fremover, da spesielt sykefravær er et uforutsigbart element.

3.2. TILSYN MED BARN I FOSTERHJEM

2) Gjennomfører barneverntjenesten tilsyn med barn i fosterhjem i henhold til kravene i barnevernloven?

3.2.1. REVISJONSKRITERIER

Fosterhjem

Med fosterhjem menes private hjem som tar imot barn til oppfostring på grunnlag av barneverntjenestens beslutning om hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse, jf. bvl. § 4-22 ledd 1. Det er den kommunen der fosterhjemmet ligger, som har ansvaret for *godkjenning og tilsyn* av hjemmet, jf. bvl. § 4-22 ledd 5.

Barnevernloven § 4-22 lovfester plikten om at barneverntjenesten alltid skal vurdere om det er noen i barnets familie eller nære nettverk som kan velges som fosterhjem. Barneverntjenesten skal ved slike vurderinger legge til rette for bruk av verktøy og metoder for nettverksinvolvering ved eksempelvis familieråd, dersom det er hensiktsmessig.

Barn som er under barneverntjenestens omsorg og bor i fosterhjem eller institusjon, har krav på en løpende og helhetlig oppfølging fra barneverntjenesten. Barnevernloven § 4-16 beskriver oppfølgingsansvaret ved at de har et ansvar for å følge opp og følge utviklingen til barnet og foreldrene. Barneverntjenesten skal videre:

«Barneverntjenesten skal vurdere om det er nødvendig med endringer eller ytterligere tiltak for barnet. Barneverntjenesten skal, der hensynet til barnet ikke taler imot det, legge til rette for samvær med søsken. Barneverntjenesten skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging.»

I bestemmelsen ligger barneverntjenestens ansvar for å både *tilrettelegge for samvær med søsken*, samtidig som det skal gis tilbud om *veiledning og oppfølging for foreldrene*. Videre skal barneverntjenesten, der hensynet til barnet ikke taler imot det, legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet.

Barneverntjenesten i omsorgskommunen er etter forskrift om fosterhjem, pliktig til å følge opp og føre kontroll med hvert enkelt barns situasjon i fosterhjemmet. Barneverntjenesten skal videre gi fosterforeldrene nødvendig råd og veiledning i forbindelse med plasseringen av det enkelte barn – så lenge plasseringen varer, jf. forskrift om fosterhjem § 7.¹⁴

Det skal videre gjennomføres besøk med fosterhjemmet så ofte som nødvendig, og minimum 4 gager i året. Dersom barneverntjenesten vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode kan det vedtas å redusere antall besøk til minimum 2 ganger i året for barn som har vært i fosterhjemmet i mer enn 2 år, jf. forskrift om fosterhjem § 7 ledd 3.

¹⁴ FOR-2003-12-18-1659 Forskrift om fosterhjem

Foreldre har en lovfestet rett på tilbud om veiledning og oppfølging fra barneverntjenesten i tilfeller hvor barnet er tatt under barnevernets omsorg og bor i fosterhjem eller institusjon. Barne- og likestillingsdepartementet har tidligere utarbeidet en veileder for oppfølging av foreldre med barn i fosterhjem eller institusjon.¹⁵ Veilederen er i hovedsak rettet mot ansatte i kommunal barneverntjeneste, og har til formål å beskrive hvordan den kommunale barneverntjenesten kan følge opp foreldre etter en plassering av et barn i fosterhjem eller på en institusjon. Foreldre kan ha helt forskjellige opplevelser av en plassering av barnet utenfor hjemmet, da enkelte kan oppleve det som en lettelse mens for andre kan plasseringen være en stor følelsesmessig påkjenning. For å kunne gi god og riktig hjelp i slike situasjoner, kreves det en forståelse fra barneverntjenesten for hvordan en plassering oppleves og hvilke ulike tiltak som kan være aktuelt i oppfølgingen.¹⁶

Tilsyn med barn i fosterhjem

Når det gjelder *tilsyn med barn i fosterhjem*, er det den kommunen der fosterhjemmet ligger (fosterhjems kommunen) som har ansvaret for å føre tilsyn med at hvert enkelt barn i fosterhjemmet får forsvarlig omsorg og at de forutsetningene som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp, jf. bvl. § 4-22. Tilsynet omfatter videre å se etter at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ivaretas på en hensiktsmessige måte, jf. forskrift om fosterhjem § 8 ledd 2.

Fosterhjems kommunen skal føre tilsyn med barnet fra plasseringstidspunktet, og frem til barnet fyller 18 år. Det skal gis tilsynsoppgaver til personer som er egnet til å utføre oppgaven, og som kan utføre oppgaven over tid. Fosterhjems kommunen skal sikre at den som fører tilsyn har en tilstrekkelig uavhengig funksjon overfor barneverntjenesten og fosterforeldrene, jf. forskrift om fosterhjem § 8. Kommunen skal videre sørge for at de som skal utøve tilsynet, gis nødvendig opplæring og veiledning, jf. bvl. § 4-22 siste ledd. Opplæringen skal blant annet omfatte rammene for barneverntjenestens ansvar for barnet, tilsynsfunksjonen, samtaler med barn, kunnskap om omsorgssvikt, rapportskriving og barnets rettigheter, jf. forskrift om fosterhjem § 8 ledd 5.

Tilsynet skal gjennomføres så ofte som nødvendig for å oppfylle formålet om forsvarlig omsorg m.m., men minst 4 ganger i året. Dersom fosterhjems kommunen vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, og barnet samtykker, kan det vedtas at tilsynet reduseres til minimum 2 ganger i året for barn som er fylt 15 år og som har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn 2 år. Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal samtykke før slikt vedtak fattes, jf. forskrift om fosterhjem § 9 ledd 1.

¹⁵ Barne- og likestillingsdepartementet. Veileder. *Oppfølging av foreldre med barn/ungdom plassert i fosterhjem eller på institusjon*

¹⁶ *Ibid*

3.2.2. FAKTA

I følgende kapittel vil det presenteres de funn revisjonen har gjort seg i forbindelse med barneverntjenestens ansvar knyttet til fosterhjem, herunder godkjenning og tilsyn, tilrettelegging for samvær, veiledning til foreldre, tilsynsordning og andre refleksjoner de ansatte har omkring lovens krav i praksis.

Rutiner ved fosterhjems plasseringer

Under revisjonens gjennomgang med barnevernleder knyttet til dokumentasjon, ble det overlevert en perm fylt opp med rutiner, sjekklister og maler for barneverntjenestens arbeid både *før* plassering, *under og etter* plassering samt *avslutning* fosterhjem. De overleverte rutinene er en sammensetning av Froland barneverntjenestes egne rutiner og Bufetats rutiner, da begge har hver sine ansvarsområder innenfor fosterhjem.

Ett av rutinene barneverntjenesten anvender i sitt arbeid, er en utarbeidet «*Verktøyhåndbok for slekt og nettverk*». Håndboken inneholder blant annet ulike kartleggingsmetoder for å vurdere barnets familie og andre nettverk, ved å se på ulike relasjoner i barnets nære nettverk. Det presenteres videre en ansvarsdeling av fosterhjemsordningen, hvor det blant annet vises til hva kommunen ved barneverntjenesten har ansvar for. Revisjonen er videre forelagt et eget hefte utarbeidet av Bufetat «*Egeninformasjon – Slekts- eller nettverksfosterhjem*», hvor et potensielt fosterhjem i familiens nettverk må fylle ut en rekke informasjon.

I tillegg til de overordnede rutinene til Bufetat, er revisjonen forelagt flere maler og rutiner for barneverntjenesten i Froland, ved blant annet: «*Avtale mellom plasseringskommune og omsorgskommune vedr. godkjenning av fosterhjem*» og «*Anmodning om godkjenning av fosterhjem og oppnevning av tilsynsperson*». Det er videre blitt forelagt en sjekkliste for barneverntjenesten vedr. godkjenning av fosterhjem for det enkelte barn, med mål om:

«Fosterhjemmet skal være godkjent av barneverntjenesten før barnet plasseres og gjelder bare for denne plasseringen. Ansvar for prosessen påhviler barneverntjenesten i omsorgskommunen.»

Sjekklisten har videre en rekke punkter som barnevernet skal utføre/avklare, blant annet:

- Navn på fosterhjem + fosterbarnet
- Ligger fosterhjemmet i omsorgskommunen
- Dersom ikke, er det gjort avtale med fosterhjems kommunen om hvem som godkjenner
- Har omsorgskommunen sendt disse opplysningene til godkjenningsskommunen
- Har omsorgskommunen sendt tilstrekkelige opplysninger om barnet til g-kommunen
- Har fosterhjemmet levert politiattest + helseattest som ikke er eldre enn 3 mnd.?
- Er det undersøkt om andre i husstanden skal levere slike attester
- Har godkjenningsskommunen skrevet vedtaket
- Har omsorgskommunen mottatt vedtaket
- Er det avtalt med godkjenningsskommunen om hvem som skal oppnevne tilsynsfører

Videre er revisjonen forelagt sjekklister for barneverntjenesten når det gjelder vedtak om fosterhjems plassering, hvor det beskrives at barneverntjenesten ikke kan plassere et barn før det er fattet lovlig vedtak om dette. I sjekklister skal det fylles ut hvorvidt:

- a) Navn på fosterbarnet
- b) Dersom barnet er over 15 år, er det gjort kjent med sine partsrettigheter?
- c) Er barn over 7 år gjort kjent med sin uttalerett og er det tatt hensyn til hva barnet mener?
- d) Har yngre barn blitt snakket med og har det fått gi uttrykk for sine meninger?
- e) Er saken tilstrekkelig undersøkt, slik at det kan treffes et vedtak?
- f) Har barneverntjenesten sjekket med folkeregisteret hvem som har foreldreansvar og som dermed *kan* være part i saken?
- g) Dersom vedtaket er fattet etter § 4-4 (6), foreligger det da et informert samtykke fra foreldre og fra barn med partsrettigheter?
- h) Er vedtaket gjort skriftlig, er det begrunnet, - og er partene i saken gjort kjent med innholdet i og premissene for vedtaket?
- i) Dersom vedtaket er fattet etter §§ 4-6 eller 4-9, er vedtaket da godkjent av fylkesnemndas leder?
- j) Er akuttvedtak klaget inn for Fylkesnemnda?
- k) Dersom vedtaket er fattet etter § 4-12, er det påklaget til Tingretten?
- l) Har barneverntjenesten tatt stilling til om en klage skal medføre oppsettende virkning?
- m) Kjenner barneverntjenestens seg trygg på at alle formaliteter er i orden?

Det er videre forelagt en «Sjekklister for arbeid med midlertidige vedtak om å plassere et barn utenfor hjemmet», «Sjekklister for plasseringsfasen», «Sjekklister – fosterhjemsavtale § 4-12», «Sjekklister – Fosterhjemsavtale frivillig plassering § 4-4 (6)». Det er videre en rekke utarbeidede brevmaler som knytter seg til barneverntjenestens orienteringer ift. skolebytte, NAV og barnetrygd, helseopplysninger, flyttemeldinger og andre praktiske gjøremål som knytter seg til en fosterhjems plassering.

Barneverntjenesten anvender videre en standardisert «Sjekklister for søskenrelasjoner», hvor det er et relativt omfattende skjema med en rekke relasjons- og observasjonspunkter mellom søsken.

Som en viktig del av barneverntjenestens oppfølgingsansvar, er det utarbeidet ulike kvalitetssikringsdokumenter knyttet til fosterhjemsarbeidet, for å påse at alle elementer er husket på og at det blir gjennomført tilsynsbesøk, samtaler, foreldreoppfølging osv. iht. kravene. Barneverntjenesten har i forlengelse av dette, utarbeidet en mal/liste for oppfølging «Endringer siden sist/barnets utvikling» ved oppfølgingsarbeidet, hvor det skal kartlegges forhold ved hjemmesituasjonen, skole/barnehage, sosialt samvær, barnets kontakt med øvrig biologisk familie, omsorgsplan, tilsynsperson, samarbeid med barneverntjenesten osv.

Revisjonen er videre forelagt mal på samtaler med barna, mal for samtale ved oppfølging av foreldre, samt «Sjekklister for barneverntjenesten i omsorgskommunen – oppfølging av tilsyn»

Saksbehandlerne reflekser

Under intervjuer med de ansatte i barneverntjenesten, ønsket revisjonen å kartlegge hvordan saksbehandlerne opplevde arbeidet med fosterhjem både knyttet til søskenrelasjoner, oppfølging av fosterhjem, oppfølging av foreldre samt tilsynsordningen.

Barneverntjenesten i Froland hadde ved revisjonens undersøkelsestidspunkt 16 fosterhjem. Barnevernleder beskriver en utvikling hvor flere og flere bruker familie og nettverk i plasseringer, noe som også er gjort i de siste 4 sakene ved barneverntjenesten i Froland.

Barnevernleder beskriver at hun, slik som de andre saksbehandlerne, har et par fosterhjem hun følger opp, hvor det ene ble vedtatt i samråd med barnet og fosterhjemmet å avgrense fra fire til to besøk i året. Det andre fosterhjemmet er det gjennomført fire oppfølgingsbesøk, samtidig som tilsynskommunen har hatt tre tilsyn.

Når det gjelder valg og godkjenning av fosterhjem, beskrives dette som en oppgave for alle ansatte i barneverntjenesten. I de tilfeller det er behov for et fosterhjem, beskriver en saksbehandler at det sendes forespørsel til Bufetat, og dersom foreldrene samtykker avholdes det familieråd. Dersom det finnes ressurser og det kommer inn gode forslag, så velges gjerne noen i familienettverket. En annen saksbehandler uttrykker følgende:

«Når det gjelder valg av fosterhjem i familienettverk, har vi sett at familieråd har vært nyttig, hvor de kommer med forslag til aktuelle fosterhjem. I godkjenningsprosesser henter vi også inn hjelp fra Bufetat. Det sikrer god saksbehandling.»

En av saksbehandlerne beskriver at familieplasseringer kan være vanskelig, både for fosterhjemmet og foreldrene. Barneverntjenesten er her opptatt av drøftelser om dette, samtidig som det innhentes informasjon fra andre instanser, gjennomføres besøk til fosterhjemmet og at de forsøker å bruke mye tid til å bli kjent med familiene. Hun opplever videre at barneverntjenesten har veldig gode rutiner på denne prosessen, hvor foreldrene blir hørt som igjen skaper et godt samarbeid.

Når det gjelder vurderinger knyttet til plassering av søsken, så har barneverntjenesten et utgangspunkt om at barna skal bo sammen – men at det i en del tilfeller er bedre for barna å bo i hvert sitt fosterhjem. En saksbehandler beskriver at vurderingene som tar høyde for, baserer seg på de emosjonelle skadene barna har, alder på søsken, individuelle utfordringer, hel-/halvsøsken, relasjonen mellom de osv. Det er mange hensyn å ta. I de tilfeller søsken plasseres i separate fosterhjem, blir det i barneverntjenestens fagmøter også diskutert omfang av samvær mellom søsknene.

En annen saksbehandler beskriver at enkelte barn kan ha så særlige behov for oppfølging og omsorg at det blir for krevende for fosterforeldrene å ha flere søsken. Det er også tilfeller hvor relasjonen mellom søsken ofte er vanskelig. Hun beskriver at skjemaet fra Bufetat knyttet til søskenrelasjon (presentert ovenfor), anvendes ved slike vurderinger. Det uttrykkes videre:

«Dette er komplisert, å flytte barna fra sine foreldre og skille barna fra søsken; dette har vi grundige avgjørelser på. Ting blir alltid drøftet, blant annet i fagmøtene. Vi kan også bruke Bufetat i slike drøftinger.»

En viktig del av barneverntjenestens oppfølgingsansvar, innebærer tilbud om oppfølging til foreldre som har fått plassert sine barn i fosterhjem. En av de ansatte beskriver at hun alltid tilbyr foreldrene muligheten for å bytte saksbehandler etter at saken er blitt behandlet i fylkesnemnda, men at det ikke er noen som har bedt om det så langt. Hennes erfaring er at foreldrene trenger mye informasjon og samtaler for at samarbeidet skal fungere. Det er videre viktig at de får informasjon om barnet, om hvordan det går på skolen, utvikling eller andre hendelser. Barneverntjenesten bruker også mye tid på å forklare og begrunne det som har skjedd overfor foreldrene.

Oppfølging av foreldre beskriver en annen med at en del foreldre ikke ønsker å ha så mye kontakt med barneverntjenesten etter en fosterhjems plassering, men at det er viktig å fokusere på hvor mye kontakt de har med barna sine. Hun mener det er viktig at foreldrene blir møtt med respekt, og får nok informasjon om barna.

Flere av saksbehandlerne beskriver en fast rutine på to oppfølgingssamtaler i året med foreldrene. I slike tilfeller beskriver en saksbehandler følgende:

«Dette kan være krevende med generalistmodellen, at man skal følge opp foreldre hvor det er vi som har vært saksbehandlere også før fylkesnemndsak. Vi får jo gjennomført oppfølgingssamtaler, men det er også foreldre som ikke kommer.»

For øvrig beskriver flere saksbehandlere at barneverntjenesten følger lovkravene knyttet til fire årlige oppfølgingsbesøk – hvor flere også har kontakt utover de pålagte besøkene, og opplever godt samarbeid med fosterhjemmene.

Ved barneverntjenesten i Froland kommune er det en av saksbehandlerne som har ansvaret for tilsynspersoner. Hun beskriver i intervju med revisjonen om en regelmessig kontakt med gruppen av tilsynspersoner. Hun og leder har hatt en felles samling med tilsynspersonene siden hun overtok ansvaret, hvor målet har vært at dette skulle gjennomføres en gang pr. år – uten å ha lyktes med dette så langt.

Ved ansettelse av nye tilsynspersoner, får de en gjennomgang av arbeidsoppgavene med barnevernkonsulenten. Det er også utarbeidet en ny tilsynsrapport som tilsynspersonene skal anvende. Tilsynspersonene har barnevernkonsulenten som kontaktperson, som også har ansvar for den individuelle veiledningen. Målet for barneverntjenesten er å ha en stabil gruppe tilsynspersoner, med forsøk om stabilitet hos barna.

3.2.3. REVISORS VURDERINGER OG KONKLUSJON

Barneverntjenestens ansvar knyttet til prosesser ved fosterhjemsplassing, omhandler en rekke krav i barnevernloven både ved antall besøk, samtaler, hensyn til familie og søsken etc. Det er videre en krevende del av barneverntjenestens ansvar, da en fosterhjemsplassing kan være en stor følelsesmessig påkjenning for både barnet, foreldre og øvrig familie.

Etter revisjonens vurdering har barneverntjenesten i Froland, i samarbeid med Bufetat, en rekke grundige og nyttige rutinebeskrivelser og maler knyttet til deres ansvar ved plassering i og oppfølging av fosterhjem. Revisjonen finner det positivt at det er utarbeidet ulike kvalitetssikringsdokumenter knyttet til fosterhjemsarbeidet, for å påse at alle elementer og krav etter barnevernloven og forskrift om fosterhjem er gjennomført. Det er i forlengelse av dette også positivt at maler for oppfølging er utarbeidet så grundig at barneverntjenesten kan bruke dette som et langsiktig verktøy for å følge barnets utvikling både ved kartlegging ift. skole/barnehage, sosialt samvær, barnets kontakt med øvrig biologisk familie m.m.

Barnevernloven § 4-16 stiller krav til at barneverntjenesten skal tilrettelegge for samvær med søsken. Når det gjelder saksbehandlernes refleksjoner omkring søsken, fremstår de for revisjonen som bevisste og samstemte når det gjelder de momenter som vurderes.

Barneverntjenesten i Froland har et utgangspunkt om at søsken skal bo sammen, men hensyn til emosjonelle skader, alder, individuelle utfordring ofte – etter diskusjon i fagmøter – kan gjøre at det er tilfeller hvor søsken ofte kan få det bedre i separate fosterhjem.

Barnevernloven § 4-22 lovfester plikten om at barneverntjenesten alltid skal vurdere om det er noen i barnets familie eller nære nettverk som kan velges som fosterhjem. Revisjonen finner det positivt at barneverntjenesten aktivt bruker verktøy som familieråd for å vurdere familie og nære relasjoner som potensielle fosterhjemsplassing, samtidig som de har et godt samarbeid med Bufetat, foreldrene og andre instanser for å gjennomføre en best mulig prosess for alle parter.

Slik revisjonen tolker det, omtales fosterhjemsplassing som kompliserte saker for barneverntjenesten hvor det derfor gjennomføres grundige avgjørelser basert på gode drøftinger både internt på fagmøter samt med Bufetat. Når det gjelder barneverntjenestens oppfølging av foreldre som har fått plassert sine barn i fosterhjem, mener revisjonen det er positivt at barneverntjenesten tilbyr et bytte av saksbehandler. Det bemerkes likevel at slik oppfølging kan være krevende for den enkelte saksbehandler, da man med generalistmodellen må følge opp foreldre som man også var saksbehandler for *før* vedtaket om fosterhjemsplassing.

Tilsynsarbeidet fremstår for revisjonen som tilfredsstillende i henhold til lovmessige krav, hvor det i forbindelse med kravet om oppfølgingsbesøk ofte er kontakt utover de fire årlige lovpålagte møtene iht. forskrift om fosterhjem § 9.. Det at én av saksbehandlerne i barneverntjenesten i tillegg har ansvar for tilsynspersoner, fremstår for revisjonen som en organisering som fungerer både i forhold til samarbeidet med tilsynspersonene og med barnevernleder.

3.3. KOMPETANSE, OPPLÆRING OG SAMHANDLING

3) *Hvordan jobber barneverntjenesten for å sikre kompetanse og nødvendig opplæring? Og har man etablert rutiner for samhandling med andre aktører?*

3.3.1. REVISJONSKRITERIER

Kompetanse

Når det gjelder kompetansekrav for barnevernet, heter det i barnevernloven § 1-4 at «Tjenester og tiltak etter denne loven skal være forsvarlige». Forsvarlighetskravet innebærer ifølge lovforarbeidene at ansatte som utfører arbeid etter loven må ha tilstrekkelig kompetanse og nødvendige faglige kvalifikasjoner for å utføre sine oppgaver. Kravet til kompetanse omtales av barnekomiteen, hvor det pekes på at fakta og informasjon relevant for en bestemt sak må innhentes av godt utdannede fagfolk for å skissere opp alle elementer som er nødvendige i vurderingen av barnets beste.¹⁷

I barnevernloven § 2-1 siste ledd, heter det:

«Kommunen har ansvaret for nødvendig opplæring av barneverntjenestens personell. Personalet er forpliktet til å delta i opplæring som blir bestemt, og som anses som nødvendig for å holde deres kvalifikasjoner ved like.»

Barnevernloven inneholder ikke noen nærmere bestemmelser som knytter seg til bemanning eller kompetanse. I forarbeidene til ny barnevernlov, foreslo utvalget at forsvarlighetskravet skulle videreføres uten øvrige lovfestede krav til kompetanse eller bemanning. Utvalget mente at forsvarlighetskravet stiller krav til kompetanse ved at hensynet til barnets beste kun kan realiseres ved at de som skal handle og treffe beslutninger etter loven besitter god faglig kompetanse.¹⁸

I forskrift om internkontroll etter barnevernloven § 4¹⁹, settes det for øvrig krav til at kommunen skal:

- Sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter innenfor fagområdet, samt om barneverntjenestens internkontroll
- Sørge for at arbeidstakerne og oppdragstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes

Regjeringen lanserte i 2017 en kompetansestrategi for de kommunale barneverntjenestene gjennom et kvalitets- og kompetanseløft for perioden 2018-2024. Tiltakene skal blant annet bidra til at barn, unge og familier møter ansatte med høy faglig kompetanse og tjenester av god kvalitet. Barneverntjenester i både små og store kommuner må ha tilstrekkelig

¹⁷ NOU 2016:16 Ny barnevernlov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse. Side 59

¹⁸ *Ibid* side 62

¹⁹ FOR-2005-12-14-1584 Forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester

kompetanse og kvalitet til å håndtere krevende saker og tilby gode og passende tiltak. For å oppnå dette beskrives det i regjeringens kompetansestrategi at tiltakene skal føre til:²⁰

- En felles faglig plattform for barneverneten
- Mer enhetlig praksis i kommunene
- Et bedre samarbeid mellom kommuner for å få sterkere fagmiljøer og redusere sårbarheten i små barneverntjenester

For å oppnå målene, definerer 5 strategier regjeringen vil nå med dette kompetanseløftet:

1. Etablere et bedre tilbud om etter- og videreutdanning som skal gi ansatte i barnevernstjenestene økt kompetanse i utrednings- og tiltaksarbeidet
2. Styrke grunnutdanningene gjennom å forbedre dagens treårige bachelorutdanninger, slik at ansatte i barnevernet starter i jobben med bedre faglige forutsetninger. Innholdet i, omfanget av og modeller for masterutdanninger som leder til arbeid i barnevernet skal også utredes
3. Etablere kommunale læringsnettverk som skal bidra til at kommunene samarbeider om kvalitetsutvikling med utgangspunkt i lokale forhold. Samarbeidet skal resultere i sterkere fagmiljøer og utvikling av hjelpetilbud som er godt tilpasset behovene til barn og familier i barnevernet
4. Etablere veiledningsteam som skal tilby lederstøtte og veiledning til kommuner hvor det er høy risiko for svikt i tjenesten
5. Stille tydeligere krav til kompetanse i barnevernstjenestene for å bidra til forsvarlige og mer likeverdige tjenester over hele landet.

Som en viktig del av kompetansekravene ligger også barneverntjenestens evne til god samhandling med andre aktører. I barnevernloven § 3-2 ligger det en plikt til samarbeid både på generelt nivå og på individnivå:

«Kommunen skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer. Barneverntjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter loven.»

Som et ledd i disse oppgavene skal barneverntjenesten gi uttalelser og råd, og delta i den kommunale og fylkeskommunale planleggingsvirksomhet og i de samarbeidsorganer som blir opprettet, jf. bvl. § 3-2 siste setning.

²⁰ Barne- og likestillingsdepartementet. *Mer kunnskap – bedre barnevern*. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024

3.3.2. FAKTA

I følgende kapittel vil det redegjøres for hvordan barneverntjenesten jobber for å sikre kompetanse blant de ansatte, samt sikre nødvendig opplæring både ved nytilsetninger og ved de endringene barnevernfeltet kommer overfor. Revisjonen har videre undersøkt hvordan barneverntjenesten samarbeider med andre aktører, både knyttet til andre offentlige instanser og øvrige barneverntjenester. Revisjonen vil for øvrig presisere at det ikke vil måles kompetanse blant de ansatte i barneverntjenesten, da kompetansebegrepet er så sammensatt og subjektivt, med mange elementer som kan påvirke.

Kompetanse og opplæring

Barnevernleder beskriver innledningsvis til revisjonen et «høyt snitt» på *kompetanse* per ansatt i barneverntjenesten i Froland, da de har mye videreutdanning og kurs i tillegg til grunnutdannelsen.

Barnevernet i Froland er per dags dato med i et kompetanseutviklingsprosjekt for barnevern (KUBA), som barnevernleder beskriver som et stort prosjekt for alle barneverntjenester i hele Agder sammen med Universitetet i Agder og Fylkesmannen i Agder. De har fire samlinger i året, hvor det er lagt en plan for hva det skal fokuseres på gjennom året. Det er noe tilsvarende tjenestestøtteprogrammet til Bufdir som barnevernet i Froland tidligere har vært med på. Tjenestestøtteprogrammet fokuserte en del på meldinger, undersøkelse og tiltak og evaluering med fokus på traumebasert omsorg. KUBA er på sin side et noe mer praktisk rettet kompetanseutviklingsprogram. Revisjonen har fått tilgang til plan for KUBA-samlinger, med detaljert oversikt over hva den enkelte barneverntjenesten skal jobbe med internt, hvem som har ansvaret, hvordan det skal gjennomføres og dato for gjennomføring. Kursdagene knyttet til KUBA er delt inn i ulike temaer med krav til forarbeid og etterarbeid i tillegg til kursdag; planmessighet i samarbeid med andre, barnevernfaglige vurderinger og dokumentasjon. Det er videre blitt fremlagt for revisjonen tilsvarende oversikt med mål, delmål, tiltak, ansvar og frister for temaer knyttet til tjenestestøtteprogrammet, hvor målet tjenesten skulle jobbe etter omhandlet barns medvirkning i undersøkelse.

En av de ansatte beskriver at det ligger gode muligheter for faglig utvikling for den enkelte, spesielt knyttet til KUBA og COS-kurs (veiledningskurs). Disse legger opp til at man får oppdateringer og kan drøfte temaer på en annen måte – spesielt med KUBA hvor det krever litt arbeid i forkant av samlingene.

På spørsmål om opplevd kompetanse blant de ansatte i barneverntjenesten, beskriver flere den kollektive kompetansen som veldig sammensatt. En av de ansatte opplever at de er gode på å dra nytte av hverandres kompetanse, blant annet gjennom drøftinger på fagmøter. Hun mener de gjør hverandre gode, med lite utskifting i arbeidsstokken. En annen ansatt opplever at det er vanskelig å ha den optimale kompetansen, med tanke på de forskjellige utfordringer man stadig møter ved eksempelvis psykiske lidelser, rus m.m. Hun mener samtidig de er et team med mye forskjellig kompetanse, slik at de dekker det meste.

Når det gjelder formell kompetanse, tok revisjonen en enkel kartlegging i forbindelse med intervjuene med de ansatte. Her fremkom det at barneverntjenesten i Froland har lite utskifting av arbeidsstokken, med ansatte som har jobbet fra 3 ½ år, 5 år, 9 år, 13 år m.m. Når det gjelder formell utdanning, har barneverntjenesten utdanning innen barnevernspedagog, sosionomer og sosialantropolog. Det fremkom videre en rekke ulike kurs og videreutdanning hvor de ansatte har fått mulighet til å utvikle kompetansen ytterligere. Herunder har de blant annet fordypningskompetanse i flerkulturelt barnevern, barnesamtalen, COS, fylkesmannens videreutdanning i barnevern, psykisk helsearbeid, rusproblematikk og samtalemetodikk.

Gjennom intervju beskriver en ansatt at hun opplever en takhøyde hos ledelsen i forhold til å be om etterutdanning. Dette bekreftes også av en annen ansatt, som opplever en aksept for kurs og videreutdanning i jobben. Hun beskriver:

«Når det gjelder kompetanse, har man alltid behov for å lære mer, og de er viktig å ha et fokus på å lære mer og utvikle oss. Det er stadig nye krav i barnevernet, f. eks til dokumentasjon. Når vi har en generalistmodell vi jobber etter, så må man stadig sette seg inn i nye områder.»

Barneverntjenestens nestleder beskriver også en sammensatt kompetanse med mye videreutdanning, hvor de har forsøkt å aktivt øke kompetansen i barneverntjenesten. I tillegg til de nevnte programmene, er hun og barnevernleder også med i et lederprogram, hvor alle barnevernledere i Agder er samlet. Hun opplever heller ikke noe utfordringer til å dra på noen dagers kurs, da både barnevernleder og virksomhetsleder gjerne vil at vi skal ta mer kurs. Ulempen er på en annen side at det for enkelte kan være vanskelig å binde seg opp over lengre tid, da det ikke er noen som tar jobben for deg når du er borte.

Som en del av barneverntjenestens kompetanse, er det viktig med fokus på sårbarhet slik som omtalt i problemstilling 1. Flere av de ansatte beskriver til revisjonen at det oppleves som litt ubehagelig å være syk og hjemme fra jobb, fordi man vet at de som er på jobb får større belastning pga. fraværet. Det skildres også at dersom hele arbeidsstokken «står» så går det fint, men at tjenesten ville vært mer forsvarlig dersom man hadde hatt flere ansatte å spille på i hektiske eller sårbare perioder.

Når det gjelder *opplæring* er dette et område samtlige av de ansatte i barneverntjenesten peker på som et område hvor rutine og praksisen ikke er tilstrekkelig. Nestleder uttrykker overfor revisjonen at de i forhold til opplæring av nyansatte har en utfordring, og er noe som må på plass. Hun beskriver at tjenesten ikke har hatt noen nyansatte på en stund, men ingen av de ansatte som arbeider i barnevernet i dag har fått tilstrekkelig opplæring. Hun beskriver at det sammen med barnevernleder jobbes med rutine, da de er klare på hvilke rutiner som mangler – det er bare utfordringer å få tilstrekkelig tid. En av saksbehandlerne beskriver:

«Når det gjelder opplæring ved tilsetting, opplevde jeg en mangelfull opplæring. Det systemet var ikke på plass. Nå har vi KUBA også for de nye ansatte, noe som er veldig bra, og nye saksbehandlingsrutiner er på gang. Opplæringsrutiner for nyansatte er ikke på plass.»

Tilsvarende beskriver en annen saksbehandler at da hun var nyansatt, så ble hun kastet rett inn i oppgavene uten mye opplæring. Hun beskriver en «learning by doing», en ble kastet rett inn i det, og læringskurven ble bratt. En annen saksbehandler uttrykker et behov for en mer systematisk og konkret opplæring, med bedre rutiner for hvordan man skal håndtere opplæring av nyansatte. Flere beskriver en kultur hvor kollegaer er på tilbudssiden dersom man har spørsmål, men at selve den konkrete opplæringen er mangelfull.

Barnevernleder beskriver overfor revisjonen at rutinene for nyansatte ikke er gode nok. Det er et arbeid med nye rutiner som de ønsker å få på plass i løpet av høsten, samtidig som det nå finnes KUBA 1 som omfavner særlig opplæring av nyansatte. Barnevernleder skildrer overfor revisjonen en ganske ekstrem situasjon for noen år tilbake da de «nyeste» saksbehandlerne begynte, med sykemeldinger og et stort arbeidspress. Hun mener det den gang burde vært faste tider til veiledning, men at det dessverre ikke ble noe god opplæring den gangen.

Flere av de ansatte beskriver for øvrig overfor revisjonen fagmøtene som et nyttig bidrag til barneverntjenestens kompetanse. Det beskrives av en ansatt som nyttige arenaer, hvor man kan drøfte saker og problemstillinger på tvers. Hun mener saksbehandler(ne) på den enkelte saken ikke nødvendigvis ser alle muligheter. Da er det godt å kunne få andre synspunkter på saken også. En av de andre saksbehandlerne beskriver også at fagmøtene fungerer etter sin hensikt, med veldig fokus på fag og saker, og fokus på å være løsningsorientert. Hun mener det er et gjennomgående ønske å utvikle tjenesten, med fokus på hva gruppen får til sammen.

Samtidig trekkes det frem en opplevelse av at skjemaer og rutiner som de gjennom fagmøter har jobbet aktivt med, har en positiv effekt på arbeidsoppgavene. Hun trekker spesielt frem internkontroll og rutinehåndbok som nå jobbes aktivt med, som veldig nyttige verktøy. Alle rutinebeskrivelser ligger for øvrig lett tilgjengelig for alle ansatte, og revisjonen får inntrykk av at alle ansatte er godt kjent med hvor de finner de rutinene og malene de trenger.

Samarbeid med andre aktører

Barneverntjenesten gjennomfører en rekke både formelle og mindre formelle møter og samarbeidsarenaer med andre aktører, hvor tjenesten er avhengig av et godt samarbeid for å oppnå forutsigbarhet mellom barnet og ulike instanser.

Under revisjonens gjennomgang av dokumentasjon sammen med barnevernleder og nestleder hos barneverntjenesten, ble det presentert ulike møtearenaer barneverntjenesten har både med andre instanser, barneverntjenester og de offentlige aktørene barnevernet samarbeider med.

Barneverntjenesten deltar blant annet i:

- **Ressursteam** – et fast team med månedlige tverrfaglige møter, der barnehagene melder bekymringer. Barnevernet er med som fast medlem, samt barnehage, helsestasjon og PPT møter. Foreldre møter også i ressursteam, hvor de da har hatt en forberedende samtale med helsestasjon og barnehagen, slik at man har et utgangspunkt. Barnevernet blir med i de tilfeller der foresatte ønsker det.

- **Oppvekstteam** – Her sitter skole, spesialpedagog, rektor, politi, SLT-koordinator, med en målsetting om å komme inn på et tidlig tidspunkt før noe utvikler seg. Dersom enkeltsaker skal diskuteres i oppvekstteamet må det være samtykke, eller at saken drøftes anonymt.
- **Barnevernlederforum** – Barnevernlederforum har møter omtrent hver sjette uke, hvor ledelsen i alle barneverntjenestene i Agder møtes. Dette for å samkjøre tjenestene mer, og drøfte ulike problemstillinger. Her møter også politiet sporadisk
- **Praxis Sør** – Universitetet i Agder som arrangerer 4-6 samlinger i året, hvor UiA og barnevernledere diskuterer ulike forskning og temaer som er litt «i tiden».
- **Krisesenteret** – Gjennomfører møter med barneverntjenesten ca. 2 ganger per år.

For øvrig blir barneverntjenesten innkalt til ulike møtevirksomheter som ikke har faste møtepunkter; møter med Bufetat, Barnehuset, politi, barnevernledere, familieråd, Bufetats fosterhjemtjeneste m.m.

Nestleder i barneverntjenesten i Froland har den siste tiden sittet i en arbeidsgruppe som har utarbeidet en felles rutinehåndbok for barneverntjenestene i Agder. Dette skal være en felles rutinehåndbok som skal fungere for alle barneverntjenester. Revisjonen er blitt forelagt utkast p.t til rutinehåndboken, og mener den fremstår som et grundig, detaljert og omfangsrikt produkt som kartlegger både krav og praksis tilknyttet det å jobbe i den kommunale barneverntjenesten.

Barneverntjenesten har i tillegg til nevnte møtevirksomhet, etablert en møteplass med NAV Froland, hvor det legges opp til 2 møter i året med mål om å kartlegge de områder NAV og barnevernet kan jobbe felles. Barnevernleder og nestleder beskriver overfor revisjonen at disse møtene oppleves som nyttige, og gjør det lettere å samarbeide når man møtes, det gir en større ansvarsforståelse og mer avklarte oppgaver. Møtene bygger på overordnede temaer, med hensikt å øke forståelsen for hvordan man jobber. NAV skal sammen med oppfølgingstjenesten og barnevernet også være med på møter som blant annet skal jobbe med å fange opp ungdommer som begynner å falle ut av skolen.

Gjennom intervjuer ble de ansatte bedt om å beskrive *hvordan* de opplever samarbeidet mellom barneverntjenesten og andre aktører fungerer. Innledningsvis beskrives samarbeidene generelt som noe variabelt, men revisjonen får inntrykk av at dette har vært et fokusområde for barnevernleder og nestleder ved å forsøke å skape et godt samarbeidsklima med andre og kunne «ufarliggjøre» barneverntjenesten.

Barneverntjenestens samarbeid med NAV, beskrives av samtlige ansatte som et godt og nyttig samarbeid, hvor det pekes på at de to årlige møtene har bidratt til å lette samarbeidet og blitt mer positivt.

Tilsvarende beskrives samarbeidet med *barnehagene* som positivt av tilnærmet alle ansatte, hvor de har fått etablert et godt samarbeid med fokus på å formidle ut informasjon om hvem/hva barneverntjenesten er. En av de ansatte opplever at barnehagene har tillit til

barneverntjenesten, og beskriver at de blir invitert med på foreldremøter samt holde egne informasjonsmøter.

Når det gjelder barneverntjenestens samarbeid med *skole*, beskriver samtlige ansatte utfordringer. Flere av de ansatte deler felles oppfatning om at det ikke er noen tydelige rutiner på meldinger fra skolen, herunder i hvilke situasjoner de skal melde fra til barneverntjenesten. Flere trekker frem at skolen i Froland kun meldte én sak i løpet av hele 2018, noe som beskrives som både skremmende og uheldig da det viser at skolen har en høy terskel for å melde. Det nevnes for øvrig overfor revisjonen at barneverntjenesten har hatt et møte med skolen nylig, hvor det ble avtalt at de til høsten skal delta på et fellesmøte med lærerne på skolen hvor de skal arbeide etter et case, for å skape større forståelse og et bedre samarbeid. Flere av de ansatte beskriver for øvrig at de har et godt samarbeid med lærerne på sine pågående saker, men at det er det generelle samarbeidet med skolen og dens ledelse som har vært vanskelig.

Samarbeidet med *politiet* beskriver enkelte som utfordrende. En av de ansatte beskriver at politiet styrer det meste i sakene ift. eksempelvis avhør, hvor barneverntjenesten da må sitte på vent. En annen ansatt opplever at ledelsen i politiet og barneverntjenesten nok er litt uenige i perspektiv og fokus, noe som kan være vanskelig til tider. Når det gjelder samarbeidet med enkelte kontaktpersoner i politiet, beskrives det som et bedre samarbeid.

Avslutningsvis benyttet revisjonen anledning i intervjuene til å la de ansatte beskrive sin opplevelse av samarbeidet med barnevernleder. Tilbakemeldingene var utelukkende positive, med en lav terskel for å ta opp noe samt bistand og støtte når en trenger det. Leder er villig til å lytte til de ansatte, og endringer beskrives som noe de alltid gjennomfører i fellesskap. Det gjennomføres i tillegg medarbeidersamtaler årlig, noe revisjonen observerte ved ett av besøkene hos barneverntjenesten.

3.3.3. REVISORS VURDERINGER OG KONKLUSJON

Kompetansekravet i barneverntjenesten er regulert av kravet i barnevernlovens § 1-4, tjenesten skal være *forsvarlig*. Froland kommune har i tillegg ansvar etter lovens § 2-1 for å sikre *nødvendig opplæring* av de ansatte i barneverntjenesten.

Etter revisjonens vurdering har barneverntjenesten på et overordnet nivå høyt fokus på kompetanseheving og faglig utvikling blant sine ansatte, både gjennom regionale kompetanseutviklingsprosjekt samt intern erfaringsutveksling og kompetansedeling. Revisjonen registrerer at de ansatte beskriver den samlede kompetansen som god, da de ansatte drar mye nytte av hverandres spesialkompetanse. For å kontinuerlig utvikle kompetansenivået deltar også barneverntjenesten i Froland på ulike prosjekter gjennom blant annet tjenestestøtteprogrammet og kompetanseutviklingsprosjektet. Dette er etter revisjonens vurdering viktige bidrag til å oppfylle kompetansekriteriene som stilles både i barnevernloven og internkontrollforskriften – om sikring av nødvendig opplæring og tilstrekkelig kunnskap.

Det foreligger ingen øvrige krav til formell kompetanse hos barneverntjenesten, men revisjonen registrerer likevel at barneverntjenesten i Froland består av en arbeidsstokk med mye variert grunnutdannelse, lang erfaring innenfor barnevern samt videreutdanning på ulike områder som til sammen danner et godt grunnlag for en kompetent barneverntjeneste.

Revisjonen anser det som positivt at det skildres en lav terskel i forhold til kurs og etterutdanning blant de ansatte. Samtidig pekes det på at barnevern er et tjenesteområde med stadig nye krav og endringer, og at det i sammenheng med arbeidstrykk og sårbarhet i tjenesten, kan være utfordrende å både ha fokus på faglig utvikling og de daglige oppgavene.

Når det gjelder opplæring av nyansatte i tjenesten, bemerker revisjonen at dette er et område hvor rutinene og praksis *ikke* har vært tilstrekkelig. Det bemerkes at nærmest samtlige ansatte beskriver en mangelfull opplæring på de siste tilsettingene, hvor rutiner ikke har vært på plass. Flere av dagens ansatte ble på tilsettingstidspunktet «kastet inn i» arbeidsoppgavene med stort arbeidspress og bratt læringskurve, noe revisjonen mener ikke er tilfredsstillende for en tjeneste som barnevernet. Revisjonen er for øvrig kjent med at barnevernleder og nestleder har påbegynt arbeidet med å få på plass nye rutiner i forbindelse med opplæring.

Barnevernlovens krav etter § 3-2 om at barneverntjenesten skal samarbeide også med andre sektorer og forvaltningsnivåer, er et viktig moment da barneverntjenesten har mange samarbeidsarenaer med andre aktører. Tjenesten er avhengig av et godt samarbeid for å oppnå forutsigbarhet mellom barnet, familien og de ulike instansene som er involvert.

Revisjonen registrerer at barneverntjenesten i Froland, både ved ansatte og ved leder, har en rekke formelle og mindre formelle samarbeidsforum som de deltar i, med ulike instanser og aktører. En slik hyppig møteaktivitet med mange ulike samarbeidsaktører mener revisjonen gir et positivt bidrag til et bedre samarbeid på tvers av aktører som arbeider med barn og ungdom, samtidig som det skaper arenaer for å drøfte ulike problemstillinger og dele erfaringer. Revisjonen mener det videre er positivt at både barnevernleder og ansatte har et

fokus på å skape et godt samarbeid med de skole, barnehage m.m., i den hensikt å gi de en økt forståelse for og samarbeid med barnevernet.

I gjennomgangen av hvordan samarbeidet mellom barneverntjenesten i Froland og de enkelte aktørene fungerte, bemerker revisjonen at samarbeidet med skole beskrives som noe utfordrende av samtlige ansatte. Flere ansatte deler oppfatningen om at det ikke foreligger noen tydelige rutiner knyttet til meldinger fra skolen. Revisjonen stiller i forlengelse av dette spørsmålsteget ved at barneverntjenesten kun mottok én bekymringsmelding fra skolen i Froland i hele 2018. Det er etter revisjonens vurdering lite tilfredsstillende at skolen som en så viktig aktør for barn og ungdom i kommunen, har utfordringer i forhold til samarbeidet med barneverntjenesten. Revisjonen er for øvrig gjort kjent med at barneverntjenesten nylig har hatt møter med skolen, med mål om å delta på fellesmøte på skolen i løpet av høsten – for å bedre samarbeidet. Revisjonen finner det for øvrig positivt at samarbeidet med barnehage, politi og NAV i all hovedsak beskrives som velfungerende.

4. REVISJONENS AVSLUTTENDE KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

Etter revisjonens vurdering har barneverntjenesten i Froland utarbeidet et tilfredsstillende skriftlig rammeverk bestående av en rekke maler, rutiner, håndbøker m.m. Dokumentasjonen fremstår for revisjonen som detaljert og godt etablert blant de ansatte, både når det gjelder innenfor saksbehandling fra melding til vedtak, samt ansvaret tjenesten har knyttet til fosterhjem.

Etterlevelse av formelle krav og bestemmelser fremstår for revisjonen som noe de ansatte har bevissthet rundt, da det gjennom både intervjuer og gjennomgang av enkeltsaker bekreftes at frister og krav i både barnevernloven og forvaltningsrettslige prinsipper i all hovedsak er overholdt. I de tilfeller der lovkrav og frister ikke er overholdt, er det etter revisjonens vurdering grundige vurderinger og begrunnelser omkring årsak til dette.

Revisjonen finner det positivt at barneverntjenesten i Froland har arbeidsformer og en organisering for kvalitetssikring av arbeidet som gjøres. Gjennom både saksbehandling, vurderinger, vedtak, fosterhjem og andre oppgaver gjennomføres det både evalueringer underveis, det er hyppig møtevirksomhet ved fagmøter etc., samtidig som de i saker forsøker å være to saksbehandlere der det er behov. Dette mener revisjonen bidrar til å sikre en mer forutsigbar tjeneste, med faglig forankrede vurderinger og beslutninger i den enkelte sak.

Når det gjelder de skjerpede kravene til barnets synspunkter, er det etter revisjonens vurdering et forbedringspotensiale knyttet til skriftligheten rundt dette ved barneverntjenesten i Froland. Revisjonen bemerker at det ved gjennomgang av enkeltsaker, i flere tilfeller ikke fremkom barnets synspunkt i vedtaket eller hvorfor man eventuelt ikke har valgt å avholde en samtale med barnet. Det er etter revisjonens vurdering viktig å skriftliggjøre de vurderinger som gjøres underveis i en undersøkelse og i et vedtak, hvor det skal fremgå tydelig barnets synspunkter og hensyn i saken iht. kravet i barnevernloven.

Etter revisjonens vurdering har barneverntjenesten i Froland på et overordnet nivå et høyt fokus på kompetanseheving og faglig utvikling blant sine ansatte. Til tross for å være en mindre barneverntjeneste som jobber etter generalistmodellen, fremstår den opplevde kompetansen som sammensatt og variert, med mye erfaring og ulike spesialiserte områder hos den enkelte ansatte. Revisjonen bemerker likevel viktigheten av at ledelsen både i kommunen og i tjenesten er bevisste på den sårbarheten som ligger i å være en liten barneverntjeneste. Spesielt med hensyn til forsvarlighetskravet er det viktig at det tas høyde for fravær og andre uforutsette hendelser, da flere saksbehandlere peker på en noe sårbar tjeneste hvor det kan oppleves som litt ubehagelig å være fraværende fra jobb, da de øvrige kollegaene får større belastning.

Revisjonen anser barneverntjenestens fravær av tilstrekkelig opplæring som lite tilfredsstillende. Det bemerkes at nærmest samtlige ansatte beskriver en mangelfull opplæring på de siste tilsettingene, hvor rutiner ikke har vært på plass. Revisjonen mener det her er viktig at det utarbeides rutiner og systemer i forbindelse med opplæring, slik at tjenesten er kapable til å gi en god opplæring ved nyttilsetting.

Revisjonen finner det positivt at barneverntjenesten er delaktige i en rekke ulike samarbeidsforumer, med ulike aktører som alle arbeider med barn og ungdom. En slik hyppig møteaktivitet med mange samarbeidsaktører mener revisjonen gir et positivt bidrag til et bedre samarbeid på tvers, samtidig som det skaper arenaer for å drøfte ulike problemstillinger og dele erfaringer. Revisjonen vil likevel poengtere viktigheten av å kontinuerlig fokusere på et godt samarbeid spesielt med barnehage, skole, politi m.m., hvor det bemerkes spesielt forbedringspotensiale som ligger i barneverntjenestens samarbeid med skolen i Froland. Det er etter revisjonens vurdering lite tilfredsstillende at skolen som en så viktig aktør for barn og ungdom i kommunen, har utfordringer i forhold til samarbeidet med barneverntjenesten.

Revisjonen har følgende anbefalinger:

- Revisjonen anbefaler at barneverntjenesten iverksetter tiltak for å overholde bestemmelsene i barnevernloven om at det skal fremgå av vedtaket hvordan barnets beste er vurdert og hvilken vekt barnets mening er tillagt
- Revisjonen anbefaler at det iverksettes et arbeid for å sikre tilstrekkelig opplæring og kompetanse ved nytilsetninger
- Revisjonen anbefaler at barneverntjenesten igangsetter et arbeid for å etablere et mer formalisert og velfungerende samarbeid med skole, for å sikre god dialog og forsvarlige rutiner

4.1 RÅDMANNENS KOMMENTAR

Rådmannen vil innlede med å si at denne forvaltningsrevisjonen er svært god og nyttig gjennomgang for Froland kommune og barnevernstjenesten.

Rapporten konkluderer med at lovverk, retningslinjer, forvaltningspraksis og frister i all hovedsak følges og overholdes. Videre påpekes det at i de tilfellene noe skriftlig dokumentasjon er mangelfull, så er oppleves likevel saksbehandlingen som tilfredsstillende.

Rådmannen konkluderer med at tjenesten fungerer godt og at de mindre manglene som er fremkommet av funn i rapporten er konkrete og håndterbare. Dette dreier seg i hovedsak om å gjøre noen endringer i rutiner og praksis. I Froland kommune har det de siste årene vært et økt fokus på kvalitet og internkontroll. Dette fokuset vil forsterkes ytterligere, også som en følge av ny kommunelov.

Med vennlig hilsen

Bo Andre Longum

Rådmann

T: 37 23 55 00 | M: 908 88 089

bo.andre.longum@froland.kommune.no

www.froland.kommune.no

5. LITTERATUR

LOV-1967-02-10 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven)

LOV-1992-07-17-100 Lov om barneverntjenester (Barnevernloven)

LOV-2006-05-19-16 Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig virksomhet (Offentlighetsloven)

FOR-2003-12-18-1659 Forskrift om fosterhjem

FOR-2005-12-14-1584 Forskrift om internkontroll for kommunens oppgaver etter lov om barneverntjenester

FOR-2014-06-01-697 Forskrift om medvirkning og tillitsperson

NOU 2016:16 *Ny barnevernlov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*

Statens helsetilsyn – tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene. *Det å reise vasker øynene – Gjennomgang av 106 barnevernssaker.* Januar 2019

Barne- og likestillingsdepartementet. *Veileder. Oppfølging av foreldre med barn/ungdom plassert i fosterhjem eller på institusjon*

Barne- og likestillingsdepartementet. *Mer kunnskap – bedre barnevern.* Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024

RKS 001 Standard for forvaltningsrevisjon. Fastsatt av NKRFs styre 1. februar 2011

Bufdir *Saksbehandlerrundskrivet.*

<https://www.bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/saksbehandlingsrundskrivet/>

Bufdir *Om barnevernet – organisering og oppgaver*

https://www.bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Organisering_og_oppgaver/

Froland kommunes hjemmesider – Familiens hus.

<https://www.froland.kommune.no/tjenester/familiens-hus-barnehage-helsestasjon-og-barnevern/barnevern/>

VEDLEGG 1 – INTERVJUGUIDE

Barneverntjenesten i Froland kommune

Intervjuguide ansatte

1. *Innledningsvis om informanten.* Hvor lenge har du jobbet i barneverntjenesten? Hva slags bakgrunn har du? Jobber du 100 pst. som saksbehandler?

Saksbehandling

2. Barneverntjenesten jobber etter generalistmodellen, hvor dere som saksbehandlere følger en sak fra bekymringsmelding, undersøkelse, tiltak og avslutning. Hvordan opplever du at den arbeidsmetoden fungerer? Noen fordeler / ulemper?
3. Hvordan vil du beskrive arbeidshverdagen i forhold til saker? Er det et jevnt høyt arbeidstrykk, føler du at tiden strekker til, sårbarhet ved sykdom etc. *Fosterhjemsansvaret alene*
4. Hvordan vil du beskrive BV-tjenestens praksis knyttet til saksbehandlingsreglene og rutinene? Er det en felles forankret praksis det jobbes etter, eller varierer utformingen mye blant den enkelte saksbehandler?
5. I hensynet til barnets beste, hvilke vurderinger legger du i det? Hvordan vurderer du om man skal gjennomføre samtaler med barn under 7 år? Beskriver du i vedtaket hvordan du har vektlagt barnets synspunkt?
6. Kommer du som saksbehandler borti vurderingen ved midlertidige/akutte vedtak? Hensiktsmessig å drøfte slike avgjørelser, eller fungerer det ved at BV-leder gjør dette alene?

Fosterhjem

7. Barneverntjenestens arbeid ift. valg av fosterhjem og vurderingen ift. barnets familie eller nære nettverk kan velges – «Skal legge til rette for bruk av verktøy og metoder for nettverksinnvolving». Fremgangsmåte og praksis ved dette arbeidet.
8. Hvordan arbeides det ift. «følge utviklingen til barn og foreldre, og tilrettelegge for samvær med søsken»? Hvordan hensyntas søsken i valg av fosterhjem?
9. Hvor mange fosterhjem har BV-tjenesten i dag ansvaret for? Og hvor ofte gjennomfører dere besøk i fosterhjemmene? (lovkrav om min. 4 ganger i året, eller 2 ganger i året dersom barnet har vært plassert samme sted i over to år)
10. Oppfølging av foreldre som har barn i fosterhjem – hvordan jobber dere med dette?

11. Arbeidet med tilsyn av barn i fosterhjem, også tilsyn med at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ivaretas. Kan du beskrive dette arbeidet?
12. Kommunen er gitt et helhetlig ansvar for planlegging, gjennomføring og oppfølging av tilsynet. Kommunen har ansvaret for at tilsynet blir utført på en forsvarlig måte, og for at det gis nødvendig opplæring og veiledning. Kan du beskrive gangen i tilsyn?

Kompetanse

13. Kan du beskrive hvordan BV-tjenesten sikrer nødvendig opplæring ved nytilsetninger? Hvordan foregår opplæringen? Føler du at du fikk nok innsikt da du startet (fikk veiledning, hjelp etc.)
14. *Opplevd kompetanse.* Opplever du at du har tilstrekkelig kompetanse til å håndtere arbeidsoppgavene dine? Tilsvarende med kompetanse blant kollegaer? Ønsket kompetanse – får du den opplæringen og de kurs du mener du trenger for å ivareta en tilstrekkelig kompetanse?
15. Hvordan vil du beskrive kompetanseutviklingsprogrammet? Opplever du en aksept/mulighet for personlig utvikling og kompetanseheving dersom du ønsker det? Samarbeid med andre barneverntjenester?
16. Kompetanseheving i tjenesten ift. måten dere jobber med ukentlige møter og diskusjoner – fungerer slike fellesdiskusjoner og erfaringsvekslinger, fagmøter? Får dere en god utnyttelse av kompetanse på fagmøtene, optimal bruk av erfaring? Eller kan arbeidsmetoden være mer effektiv?
17. Har du enkelt tilgang til rutiner, internkontroll, rammer, føringer ift. saksbehandling osv.? Ligger dokumentasjon lett tilgjengelig?

Samarbeid

18. Hvordan vil du beskrive relasjonen til leder? Er barnevernleder god til å følge opp de ansatte både med hensyn til involvering, bistand i vanskelige saker, medarbeidersamtaler og takhøyde for å ta opp ting?
19. Samarbeid med eksterne aktører (NAV, politi, skole etc.). Noe som fungerer bedre eller dårligere? Noen mål med samarbeid med andre aktører? Har dere faste personer som man forholder seg til hos de ulike aktørene?

VEDLEGG 2 – SJEKKLISTE VED GJENNOMGANG AV ENKELTSAKER

Bvl.	Lovgrunnlag	Vurdering
§ 3-2a	Bvt skal utarbeide en <i>individuell plan</i> for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester dersom det anses som nødvendig og det foreligger samtykke	
§ 4-2 (1)	Bvt skal snarest, og innen <i>en uke</i> , gjennomgå innkomne meldinger, og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelse	
§ 4-2 (2)	Dersom bvt <i>henlegger</i> meldingen <i>uten undersøkelse</i> skal dette begrunnes skriftlig, og begrunnelsen skal inneholde faglige vurderinger. Unntak: åpenbare grunnløse meldinger trenger ikke å begrunnes	
§ 4-4	Bvt skal, når barnet pga. forholdene i hjemmet eller andre særlig grunner, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for familien	
§ 4-4 a	Bvt kan beslutte at et barn skal plasseres i fosterhjem / institusjon frivillig over landegrensene dersom vilkårene er oppfylt	
§ 4-5	Når hjelpetiltak vedtas, skal bvt utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Tiltaksplanen skal evalueres regelmessig	
§ 4-6	<i>Midlertidig vedtak</i> i akutt situasjoner, enten gjennom umiddelbare nødvendige hjelpetiltak eller at leder av bvt uten foreldresamtykke treffer midl. vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet	
§ 6-1	Avgjørelser som gjelder ytelser og tjenester etter loven skal regnes som <i>enkeltvedtak</i>	
§ 6-3 (§ 1-6)	Barn som er fylt 7 år samt yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal <i>informeres og gis anledning til å uttale seg før</i> det fattes avgjørelse. Barnets mening tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet. Barnet skal bli lyttet til og få tilstrekkelig informasjon	
§ 6-3a	Krav til begrunnelse. Det skal fremgå av vedtaket hva som er <i>barnets synspunkt</i> og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste er vurdert skal også fremgå av vedtaket	
§ 6-5	Klageadgang. Enkeltvedtak truffet av bvt kan påklages til fylkesmannen	
§ 6-7	Taushetsplikt iht. fvl. §§ 13-13e. Opplysninger om unntatt offentlighet	
§ 6-7 a	Bvt skal gi den som har sendt <i>melding til bvt en tilbakemelding</i> . Tilbakemelding skal sendes <i>innen 3 uker</i> etter melding er mottatt. Unntak: dersom meldingen er åpenbart grunnløs eller andre særlige hensyn taler mot.	
§ 6-9	En undersøkelse skal gjennomføres snarest og <i>innen tre måneder</i> . Særlig tilfelle kan fristen være seks måneder. En undersøkelse er gjennomført når bvt har truffet vedtak om tiltak eller saken er besluttet henlagt	

GANGEN I EN BARNEVERNSSAK

